

1 Hyvinvointisuunnitelma 2022

Punaisella fontilla olevat toteutuvat valtuustokauden aikana myöhemmin.

Lapset ja lapsiperheet. Jokaisella lapsella on lähtökohdistaan riippumatta tasavertainen mahdollisuus hyvään ja mielekkääseen elämään ja arkeen.

Kasvu, oppiminen ja kasvuyhteisöt

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Lapsella on yksilöllisiä tarpeita tukeva laadukas koulutus ja varhaiskasvatus.	Lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan	Perhepalvelut tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa lapsikohtaisissa tilanteissa.	Varhaiskasvatus Perhepalvelut
Lapsen oppimiseen ja kehitykseen vaikuttavat tarpeet tunnistetaan riittävän varhain.	Lapset puheeksi -toimintamallia tarjotaan esioppilaiden huoltajille varhaiskasvatuksessa.	Lapset puheeksi -keskustelu toissynnyttäjille raskausaikana ja 2-vuotis terveystarkastuksessa.	Varhaiskasvatus Perhepalvelut (neuvola)
	Perhekeskustoiminta tukee lapsen kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Oulunkaaren ja kuntien yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kuvaa toimenpiteitä ja vastuutahoja.	Tiivis yhteistyö perhekeskuksen työntekijöiden/ verkoston kanssa: sivistysosasto, hyvinvointiosasto, perhepalvelut Perhekeskustoiminta on moniammatillista lapsen kasvua tukevaa ja verkostomaista toimintaa.	Sivistysosasto Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Oppilashuoltosuunnitelman (varhaiskasvatus, yhtenäiskoulu) mukaisen yksilöllisen oppilashuoltoasian vireillepano sekä koulutusta tukevista toimenpiteistä sopiminen. Ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö on monialaista ja poikkihallinnollista sekä tukee lasta yksilöllisesti.	Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee monialaista yhteistyötä lapsen ja perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi. Koulu: Huolehditaan, että kouluilla on riittävä resurssi oppilashuoltoon ja pidetään kaikki suunnitelmat ajan tasalla. Tehdään yhteistyötä hyvinvointiosaston ja sosiaalitoimen kanssa ja yhteistyötä syvennetään sekä parannetaan	Sivistysosasto Hyvinvointiosasto Perhepalvelut

	entisestään. Oppilashuollossa mukana oleville järjestetään mahdollisuus koulutukseen ja lisätiedon hankkimiseen. Perhepalvelut tekee yhteistyötä koulun ja oppilashuollon kanssa ja yhteistyötä kehitetään. Laaditaan oppilaskohtaisia toimintasuunnitelmia lasten hyvinvoinnin edistämiseksi.	
Lapset tuen polku selkeä kokonaisuus sekä toimii palveluohjauksen työvälineenä.	Hyvinvointiosasto osaltaan toteuttaa yhteistyössä viestinnän asiantuntijan kanssa tuen polkujen näkyväksi tekemisen nettisivuilla. Perhepalveluiden oma lapsen tuen polku on käytössä. Yhteydenottoihin ja ilmoituksiin vastataan nopeasti ja tukitoimia tarjotaan. Kaikkiin tilanteisiin pyritään löytämään lasta parhaiten tukevat ja lapsen edun mukaiset ratkaisut.	Hyvinvointiosasto Viestinnän asiantuntija Perhepalvelut
Perhe- ja sosiaalipalvelujen seudulliseen ohjaus- ja neuvontanumeroon yhteydenotto toimii matalalla kynnyksellä.	Palveluohjaus toimii osana perhepalveluja. Ohjataan ja kannustetaan yhteydenottoihin matalalla kynnyksellä. Palveluohjauksessa puheluita vastaanottavat sosiaalihuollon ammattilaiset. Neuvoja ja apua voi tiedustella monenlaisissa kysymyksissä. Seudullinen palveluohjausnumero on varhaiskasvatuksen henkilöstöllä tiedossa. Sivistys- ja hyvinvointiosasto omalta osaltaan lisää tietoisuutta ohjaus- ja palvelunumerosta ja kannustaa matalan kynnyksen yhteydenottoon.	Perhepalvelut Sivistysosasto Hyvinvointiosasto

Koulukiusaaminen vähenee ja lasten turvallisuuden tunne lisääntyy.	KiPu-ohjelma on käytössä, Vaalan oma koulukiusaamisen vastainen ohjelma.	KiPu-ohjelman käyttöä jatketaan, nimetään vuosittain vastuuopettajat. Ohjelman toimivuudesta kerätään palautetta ja sitä kehitetään palautteen mukaan. Perhepalvelut tekevät yhteistyötä koulun kanssa koulukiusaamisen ehkäisemiseksi oppilaskohtaisissa tilanteissa. Aikuisten fiksi somekäyttäytyminen esimerkkinä lapsille	Sivistysosasto Perhepalvelut
Lasten ja lapsiperheiden kotiseututietoisuus ja -kulttuuri lisääntyy ja vahvistuu.	Kotiseututietoisuuden ja - kulttuurin vahvistaminen (museovierailut, teemapäivät, kotiseutuhistoriaa valottavat esitelmät ja tapahtumat, kotiseuturetket yms.) yhteistyössä Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen kanssa.	Kotiseututietoisuuden ja -kulttuurin vahvistamiseksi Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys järjestää tänä vuonna kotiseuturetken yhdessä muiden yhdistysten kanssa. Sivistysosasto: Mahdollistetaan kotiseutuun tutustumismatkat ja -retket kustantamalla linja-autokyydit. Ollaan mukana suunnittelemassa teemapäiviä ja -tapahtumia. Hyvinvointiosasto: Kotiseututietoisuutta lisätään järjestämällä mm. ohjattuja retkiä vaalalaisiin eri kohteisiin. Kulttuurihistoriaan ja perinteisiin pohjautuvat tapahtumat ja erilaiset työpajat. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen matalan kynnyksen periaatteella. Satu- ja tarinatyöpajat ja retket, jotka pohjautuvat paikallisuuteen. Vahvistetaan käsityöperinteitä ja kädentaitoja työpajoissa.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Sivistysosasto Hyvinvointiosasto Vaalan Kulttuuriklubi ry Lapsi- ja nuorisokuoro

		Erilaiset taide- ja kulttuurityöpajat. Kaikissa toiminnoissa näkyy vahvasti luonto ja paikallisuus. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää tulevana kesänä ja syksynä erilaisia työpajoja ja teemapäiviä. Ohjatut retket, tapahtumat ja ympäristötaidetuokiot luonnossa, eri kohteissa Vaalan kunnassa. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma kesällä. Lapsi- ja nuorisokuoro voi olla kuoroesityksiä pitämässä museolla olevissa esityksissä.	
--	--	--	--

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Vanhempia ja/ tai huoltajia autetaan ja tuetaan lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä ja perheen vuorovaikutuksessa riittävän varhain	Lapsen ja lapsiperheen tuen polku tekee näkyväksi eri vanhemmuuteen liittyvissä huolenaiheissa toiminnot ja palvelut.		Perheiden parhaaksi verkosto kaikkien tavoitteiden osalta! Koulu osaltaan tiedottaa toimenpiteistä kaikkien tavoitteiden osalta!
	Vanhempainkoulua tarjotaan ja vertaistukiryhmien toimintaa kehitetään.		Oulunkaari Varhaiskasvatus
Kenenkään ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä Jokainen lapsi on arvokas omana itsenään	Lapsen yksinäisyyden tunnetta lievitetään ja itsetuntoa vahvistetaan.	Hyvinvointiosasto järjestää erilaisia kerhoja/tapahtumia/nuorteniltoja. Kohdataan ja kuullaan lapsia ja nuoria. Keskitytään hyvään ja tuetaan lapsen vahvuuksia.	Hyvinvointiosasto
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä palveluohjaus, tuki ja auttaminen on toimivaa	Lapsen tuen polku sekä perhekeskustoiminta tukee vanhemmuutta sekä lapsen kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Oulunkaaren ja kuntien yhteinen lasten ja nuorten	Perhetyöntekijä tukee työssään lapsia ja perheitä sekä vanhemmuutta Varhaiseen vuorovaikutukseen kiinnitetään huomiota raskausaikana ja vauvan synnyttyä.	Perhepalvelut: perhetyöntekijä, neuvola Perheiden parhaaksi verkosto

	hyvinvointisuunnitelma kuvaa toimenpiteitä ja vastuutahoja.	Voimavaralomakkeiden käyttö laajoissa terveystarkastuksissa raskausaikana sekä vauvan 4 kk:n tarkastuksessa. Vanhempien mielialalomakkeiden käyttö raskausaikana ja jälkitarkastuksessa. Kaikilla neuvolakäynneillä huomioidaan perheiden jaksaminen. Laaja yhteistyöverkosto tarvittaessa otetaan mukaan terveystarkastuksessa ilmenneiden huolien/ haavoittuvuuksien yhteydessä. Perheiden parhaaksi verkoston yhdistykset tukevat toimintaa ja osallistuvat resurssien ja omien tavoitteidensa mukaisesti	
--	---	--	--

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Lapsi opetetaan pitämään huolta elinympäristöstään.	Lapsi kunnioittaa luontoa ja sen moninaisuutta. Ympäristön kunnioittaminen näkyy arjen toiminnoissa. (koti, koulu, vapaa-aika) esimerkiksi koulun keväinen ympäristön siivouspäivä, jätteiden lajittelun opastus.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: ympäristön ja menneisyyden kunnioitus. Perhetyöntekijä perhetyössä ohjaa lapsia kunnioittamaan luontoa ja ympäristöä. Hyvinvointiosasto: Järjestetään roskakävely. Nuorisotiloilla lajitellaan ja kierrätetään roskat. Luonto mukana kaikessa tekemisessä. Lapsia ja nuoria viedään luontoon mm. ohjatuilla retkillä vaalalaisiin eri kohteisiin. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Perheiden parhaaksi verkosto Vaalan Kulttuuriklubi ry

		Perhepalvelut: huomioidaa perhetyössä aina kun mahdollista Terveysmetsä- opastetut retket luonnossa, tutustutaan luontoon virallisen terveystieteiden oppaan johdolla. Ohjatut retket, jotka pohjautuvat kansanperinteeseen, tavat, uskomukset ja tarinat. Tehdään ympäristötaidetta luonnonmateriaaleista, opitaan jokamiehen oikeuksista. Jouko Roivainen: lupaan osallistua edelleenkin useisiin tapahtumiin, joissa esim. liikunnan ja yhteisen tekemisen kautta luonto tulee voimaannuttavalla tavalla mukaan. Joku konsti pitää löytää myös vanhempien aktivoimiseksi - lasten osallistuminen on enimmäkseen kiinni vanhempien mukana olosta.	
Kunnan kiinteistöt ovat lapselle turvallisia ja inspiroivia	Lasten ja nuorten toimintatilat ovat myös sisäilmaltaan turvallisia.	Tekninen osasto: sisäilmajoryssä säännöllinen seuranta ja toimenpiteiden miettiminen Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Tekninen osasto Sivistysosasto
	Kiinteistöt mahdollistavat lasten luovaa toimintaa ja he saavat osallistua kiinteistöjen suunnitteluun. Tilat ovat lasten ja nuorten näköisiä.	Kunta olemme me -hanke osallistaa lapsia ja nuoria väistötilojen suunnitteluun. Lapset ja nuoret ovat mukana tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tiloissa mahdollistetaan tilaa luovuudelle. Nuorisotiloilla mm. mahdollisuus ompeluun, ruoanlaittoon, taiteeseen jne. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa.	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto

		Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	
	Aikuiset tukevat lasten turvallisuuden tunnetta omalla toiminnallaan.	Uudet tilat ovat turvalliset ja puhtaat. Perhepalvelut: huomioidaan perhepalveluissa aina kun mahdollista Neuvola: Kotien turvallisuus huomioidaan kotikäynneillä ja eri ikäisten terveystarkastusten yhteydessä ikätaso huomioiden. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Tekninen osasto Perhepalvelut Sivistysosasto
Monipuoliset ulkoilu- ja leikkialueet edistävät lapsen luovuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä ovat lapselle turvallisia.	Lapset osallistuvat alueiden ja sen käytön suunnitteluun	Tekninen osasto: seurataan suunnitellusti leikkipuistojen turvallisuutta ja kuntoa. Kunta olemme me -hankeen luovakunta työpajat tuottavat sisältöä Esteetön Vaala hankkeelle. Sahanrannasta tulossa esteetön uimaranta. Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Tekninen osasto Sivistysosasto
	Järjestetään koko perheen luontoretkeä ja tapahtumia luonnossa.		Hyvinvointiosasto
Tie- ja katualueet ovat turvallisia lapselle	Auraus, hiekotus ja valaistus ovat hoidettu.	Tekninen osasto: liikenneturvallisuustyöryhmässä jäsenenä, yhteistyössä turvallisuuden edistäminen Katujen pinnoitusta jatketaan: sorateistä asfalttiteitä.	Liikenneturvallisuustyöryhmä Tekninen osasto

	Edistetään kaikin tavoin poikkihallinnollisesti lapsen turvallista koulutietä/ kodin rooli ja kunnan rooli infran kehittämisessä nostetaan keskiöön	Sivistysosasto: Lähes kaikki näiden tavoitteiden toimenpiteet ovat koulun arkea ja arkista toimintaa. Autetaan tiedottamisessa. Osallistetaan lapsia toimintaan ja suunnitteluun.	Sivistysosasto
Lapsi omaksuu säännöllisen liikkumisen ja terveellisen elämisen mallin	Lasta kannustetaan liikkumaan koulumatkat ja muut arkiset matkat lihasvoimalla.	Tekninen osasto: pyöriteiden/ kevyenliikenteen väylien infra: Vuolijoentien varren levennys, vankilalle menevän kevyen liikenteen väylän viimeistely Hyvinvointiosaston kampanjat Perhepalvelut: huomioidaan perhetyössä aina kun mahdollista	Tekninen osasto Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Luontoliikunta osana perheiden yhteistä tekemistä. Perheillä on riittävä tietoa ja taitoa edistää vähäpäästöistä liikkumista ja elämistä.	Hyvinvointiosasto: Järjestetään koko perheen luontoretkiä ja tapahtumia luonnossa.	Hyvinvointiosasto
	Lapsi voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa		
	Lapselle tarjotaan puitteet ja mahdollisuus luovaan tekemiseen, ei tehdä valmiiksi vaan annetaan tilaa luovuudelle.	Perhepalvelut: Lapset saavat olla luovia ja tehdä itse, ei tehdä liikaa valmiiksi esim askarteluissa.	Perhepalvelut
	Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia	Hyvinvointiosasto: Järjestetään lasten ja nuorten kulttuuriin sopivia tapahtumia ja toimintoja. Lanit, TikTok- tanssitunnit jne.	Hyvinvointiosasto

	tasavertaisesti nauttia taiteesta ja kulttuurista.		
	Osallistetaan lapset määrittelemään itse heille sopiva kulttuurihyvinvointi	Hyvinvointiosasto: Selvitetään lasten ja nuorten toiveita. Sähköinen kysely.	Hyvinvointiosasto
	Lasten ja nuorten tekemä taide tuodaan osaksi kuntalaisten arkea.		
	Selvitetään FestiVaala- ja Valentin Vaala -konseptin laajentamista myös lasten ja nuorten festivaaliksi	Brandstein oy, hyvinvointiosasto: suunnitellaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa sisältöä tapahtumaan.	Brandstein Oy Hyvinvointiosasto

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Jokaisella lapsella on vähintään yksi mielekäs harrastus	Harrastamisen Suomen malli tukee lapsen harrastamista ja uusien lajeihin tutustumista.	Koulu tarjoaa kerhoja. (Vaikka harrastamisen Suomen mallia ei olisikaan)	Sivistysosasto
	Harrasteseteli / Harrastekummit koulutetaan nuoria alakouluikäisten harrastekummeiksi	Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa kesän ja syksyn aikana erilaisia tilaisuuksia, työpajoja ja retkiä Veneheitoissa.	Vaalan Kulttuuriklubi
	Eri harrastamisen mahdollisuudet ovat näkyvillä nettisivuilla.		Hyvinvointiosasto yhdessä viestinnän asiantuntijan kanssa
	Jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastamiseen huolimatta asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta	Hyvinvointiosaston taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen hankkeessa huomioidaan mikäli rahoituskriteerit mahdollistavat. Perhepalvelut: lapselle pyritään etsimään harrastusmahdollisuuksia, myös sivukyliltä.	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut

Lapsi voi nauttia omasta, itselleni tärkeästä kulttuurista	Kulttuurihyvinvointi tukee lapsen koulunkäyntiä ja vapaa-aikaa.	Hyvinvointiosasto: aloitetaan kulttuurinuokkaritoiminta Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: lapsilta (alle 12 v) ei peritä museon pääsymaksuja, muilta lapsilta 1 ja aikuisilta maksu 2 /käynti Voi varata myös omalle ryhmälle esittelyajan Kotiseutumuseoon Perhepalvelut osaltaan edistää lasten ja perheiden kulttuuripalveluiden saavutettavuutta Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa erilaisia kulttuurihyvinvointityöpajoja ja tapahtumia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteisö- ja ympäristötaiteen avulla, sekä varmistaa saatavuutta ja saavutettavuutta sivukylällä ja mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueella. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille.	Hyvinvointiosasto Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys Perhepalvelut Vaalan Kulttuuriklubi ry
Lapsella on mahdollisuus laadukkaaseen vapaa-aikaan	Lapsen ja perheen yhteistä aikaa tuetaan erilaisilla vapaa-ajan toiminnoilla	Hyvinvointiosasto: Järjestetään koko perheen tapahtumia. Jatketaan yhteistyötä Verty- hankkeen kanssa. Kartoitetaan perheiden toiveita mm. loma-ajoille. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. tarjoaa perheille rinki-iltoja (vertaistuki-iltoja), retkiä ja mukaan voi tulla myös Kohtaa mut - kahvilatoimintaan. Jouko Roivainen: Jos on tarvetta esim. kerhojen valvontaan vaikkapa tilapäisesti, olen valmis antamaan pienen panoksen siihen.	Hyvinvointiosasto Jouko Roivainen Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry Perhepalvelut

		Perhepalvelut osaltaan edistää lasten ja perheiden vapaa-ajan palveluiden saavutettavuutta Järjestetään koko perheen nuotio- ja teemailtoja.	Vaalan Kulttuuriklubi ry
Digihyvinvointi tukee lapsen kasvua ja on tasapainoinen osa elämää.	Edistetään lapsen someturvataitoja ja digitaitoja	Hyvinvointiosasto, digihyvinvoinnin edistäminen osaksi nuorisotyötä Sivistysosasto: Kuuluu koulun oppisisältöihin monin osin. Perhepalvelut osaltaan edistää lasten ja perheiden digihyvinvointia Neuvola: raskausajan perhevalmennuksissa ja lasten terveystarkastusten yhteydessä keskustellaan digitaidoista.	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Perhepalvelut

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Vanhemmat toimivat niin, että lapsi tuntee olevansa arvokas ja hyväksytty, hänen itsetuntonsa vahvistuu.	Eri toimijat tunnistavat lapsen mielen hyvinvoinnin ja fyysisen terveyden haasteita mahdollisimman varhain -> tuen polku tekee näkyväksi.	Hyvinvointiosasto: Kouluttaudutaan tunnistamaan esimerkiksi mielenterveyden haasteita.	Hyvinvointiosasto
	Tiivis yhteistyö varhaiskasvatuksen/koulun ja perheiden välillä	Koulu pitää yhteyttä perheisiin käytännössä päivittäin eri keinoin ja viestimin.	Sivistysosasto

	Kaveritaitojen opettaminen, yksinäisyyteen puuttuminen varhaisessa vaiheessa	Koulun normaalia toimintaa. Hyvinvointiosasto: etsitään keinoja nuorisotyössä vaikuttaa koettuun yksinäisyyteen	Sivistysosasto Hyvinvointiosasto
	Ryhmäyttäminen (myös aina kun ryhmään/luokkaan tulee uusi oppilas) , me-henki, koko kylä kasvattaa-hengen luominen Tunnetaitojen opettaminen ja niihin huomion kiinnittäminen jo pienestä asti	Hyvinvointiosasto: Järjestetään ryhmäytymispäiviä. Koulun normaalia toimintaa. Lukion 1. vsk:lle ryhmäytymismatka. Perhepalvelut, neuvola: varhaisen vuorovaikutuksen tärkeyden esille tuominen raskausaikana ja lapsen terveystarkastusten yhteydessä lapsen kannustamisen ja kiittämisen muistuttaminen. Vaalan Kulttuuriklubi ry voi järjestää erilaisia ryhmäytymispäiviä pienestä maksusta.	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Perhepalvelut Vaalan Kulttuuriklubi ry
Vanhemmat tukevat, että lapsi löytää omat vahvuutensa ja mielenkiinnon kohteensa		Kuuluu koulun oppisisältöihin.	Sivistysosasto
	Erilaisuuden ja yksilöllisyyden arvostaminen	Kuuluu Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:n toimintaperiaatteisiin. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää erityisryhmien tapahtumia ja edistää tasavertaisuutta.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry Vaalan Kulttuuriklubi ry
	Kaikilla tulisi olla elämässään vähintään yksi turvallinen aikuinen: aikuisten herkkäkorvaisuuden vahvistaminen	Hyvinvointiosasto: Toimitaan perusnuorisotyössä turvallisena aikuisena.	Hyvinvointiosasto

	Vanhempainkoulu	Ihmeelliset vuodet -vanhempainkoulut	Perhepalvelut, varhaiskasvatus
	Vanhempainillat	Vanhempainiltoja järjestetään joko koko koulun yhteisinä tai luokkakokohtaisina.	Sivistysosasto
	Lapsi- ja nuorisotyö, harrastusmahdollisuudet, leikkikaverin löytyminen myös vapaa-ajalla	Hyvinvointiosasto: Kokeillaan uusia erilaisia toimintamalleja tavoittaa lapsia ja nuoria. Esimerkiksi liikuntanuokkari/kulttuurinuokkari.	Hyvinvointiosasto
	Lapsen/koko perheen tilanteen huomiointi aina, kun perheen aikuinen tulee johonkin palveluun.	Perhepalvelut: Huomioidaan koko perheen tarpeet vaikka palveluiden parissa olisikin vain esim. perheen äiti.	Perhepalvelut

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Lapsi omaksuu terveelliset elintavat	Joukkoruokailu tukee lapsen terveellisten elintapojen omaksumista.	Koulussa opetettava asia, päivittäistä toimintaa.	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Perhepalvelut
	Nuorisotyössä tarjoillaan terveellistä ruokaa ja välipalaa	Nuortenilloissa tarjotaan terveellistä kotiruokaa.	
Lapselle tarjotaan laadukasta lähi- ja luomuruokaa ja hän oppi arvostamaan sitä	Ehkäisevää päihdetyötä tehdään monialaisesti, kaikki ovat ept-työntekijöitä! ->Järjestetään koulutusta työntekijöille. Suojaavien tekijöiden esille nostaminen, niiden vahvistaminen! Juteltasko-tunnit 5.lk ja heidän vanhemmat	Hyvinvointiosaston ehkäisevän päihdetyön ohjelman käytännön toimenpiteet Sivistysosasto: Mahdollistetaan Juteltasko- tuntien järjestäminen. Perhepalvelut: osa perustoimintaa ohjata ja neuvoa ehkäisevään päihdetyöhön ja terveellisiin elintapoihin liittyvissä asioissa	
			Vaalan Kulttuuriklubi ry

	Elintapaohjaus ja liikuntaneuvonta tukee perheen terveellisiä elintapoja ja kannustaa liikkumaan.	Neuvola: Neuvokas perhe -kortin käyttö neuvolatyössä sekä neuvokas perhe -sivuston tutuksi tekeminen. Liikuntaan ja ravitsemukseen kiinnitetään huomiota kaikilla raskausajan sekä ikävuositarkastusten käynneillä. Vaalan Kulttuuriklubi: Luonnontuotteet tutuksi ja tavaksi. Vaalan Kulttuuriklubi ry:n kautta mahdollista järjestää opastettuja villiyrtyretkiä ja opastaa niiden käyttämiseen turvallisesti. Hyvinvointiosasto: Järjestetään ryhmämuotoista elintapaohjausta.	
Lapsi liikkuu vähintään kolme tuntia päivässä	Erilaiset järjestöyhteistyössä toteutetut tempaukset/tapahtumat kannustavat liikkumaan.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: tempaukset ja tapahtumat ovat osa yhdistyksen toimintaa, ja esim. maisemapäivässä se on retki, jolloin liikutaan maastossa. Koko perhe voi osallistua. Vaalan kehitysvammaisten Tuki r.y.: esim. retkillä kannustetaan liikkumaan mahdollisuuksien mukaan, esteettömyys huomioiden. Lapsi voi osallistua toimintaan oman perheen tai/ ja avustajan kanssa. Hyvinvointiosasto: Järjestetään eri toimijoiden kanssa yhteistyössä erilaisia liikkumaan kannustavia tapahtumia ja tempauksia. Hyödynnetään valtakunnallista materiaalia. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää retkiä lähiluontoon ja tekee kunnan reitistöjä tutuksi.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Vaalan kehitysvammaisten Tuki r.y. Hyvinvointiosasto Vaalan Kulttuuriklubi ry

	Lähiliikuntapaikat ja liikuntamahdollisuudet on tehty näkyväksi. Perheliikuntaa tuetaan maksuttomilla yhdistysten salivuoroilla. Uintiliput Rokualle edullisempia kuntalaisille Tarjolla on riittävästi liikuntaharrastusmahdollisuuksia, niissä kuullaan lasten toiveita	Salivuorot jatkuvat maksuttomina. Hyvinvointiosasto ja sivistysosasto: Kuullaan lapsia ja nuoria toimintoja suunniteltaessa.Ollaan mukana mahdollisen kyselyn teettämisessä.	Viestinnän asiantuntija Hyvinvointiosasto Sivistysosasto
--	---	--	---

Taloudellinen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Jokaisella lapsella on lähtökohdistaan riippumatta tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään	Maksuton varhaiskasvatus säilyy Lapsella on taloudellisesta tilanteesta huolimatta mahdollisuus harrastaa - etuudet ja tuet harrastamiseen ovat saavutettavia Harrastamisen Suomen malli tukee tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa Etäharrastusmahdollisuuksien kehittäminen ja käyttöönotto	Hyvinvointiosasto: taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen hankkeistaminen Liikunnanohjaajan tehtäväkuvassa huomioidaan Perheiden parhaaksi verkosto edistää tukien ja etuisuuksien tunnettuutta Perhepalvelut: kotipalvelua mahdollisuus saada kaikille vauvaperheille ilmaiseksi 12 tuntia/perhe	Perheiden parhaaksi verkosto

	Perheet tuntevat käytettävissään olevat etuudet ja tuen muodot Yhdistysten toimintaa tuetaan lasten harrastustoiminnan edistämässä Selvitellään Vaala-setelin käyttöönottoa	Neuvolan perhetyön kautta tukea vanhemmuuden tuen tarpeeseen. Yhdistysten harrastustoimintojen näkyväksi tekeminen Vaala-setelin kehittäminen huomioidaan taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen hankkeessa.	
--	--	---	--

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Lapsi tulee kuulluksi häntä koskevissa asioissa Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä Lapsi on tärkeä osa yhteisöä	Lapsiparlamentti on keskeinen osa kunnan vaikuttamistoimielinten toimintaa: lapsen näkemyksiä kerätään erilaisilla toiminnallisilla menetelmillä Lasten osallisuutta edistetään yhdessä vanhempien kanssa lapsen (perheen) elinympäristössä Lasten/nuorten vartti kunnanpäättäjille (-valtuusto), lapsien ajatukset/kehittämisehdotukset huomioidaan heitä koskevia päätöksiä tehtäessä.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: järjestetään toimintaa, joka soveltuu koko perheelle. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. kannustaa koko perheen osallistumista ja se huomioidaan toiminnassa Hyvinvointiosasto: Kehitetään ja kokeillaan erilaisia keinoja saattaa lapset, nuoret ja päättäjät yhteen. Hyödynnetään erilaisia sovelluksia.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y. Hyvinvointiosasto Sivistysosasto osaltaan mahdollistaa Päättäjät

		Vaalan Kulttuuriklubi ry kehittää uudenlaista toimintamallia lasten kuulluksi tulemisen tueksi soveltavan taiteen menetelmällä.	Vaalan Kulttuuriklubi ry
--	--	---	--------------------------

Jokaisella nuorella on lähtökohdistaan riippumatta tasavertainen mahdollisuus hyvään ja mielekkääseen elämään ja arkeen.

Kasvu, oppiminen, kasvuyhteisöt

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Nuorella on yksilöllisiä tarpeita tukeva laadukas koulutus	Tukioppilastoimintaa kehitetään ja jatketaan yhtenäiskoululla	Tukioppilastoimintaan liittyvää kummitoimintaa viritellään uudelleen.	
Nuoren oppimiseen ja kehitykseen vaikuttavat tarpeet tunnistetaan	Ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö/opiskelijahuoltotyö on monialaista ja poikkihallinnollista sekä tukee nuorta yksilöllisesti.	Etsivä ntt osallistuu sekä peruskoulun että lukion ohry:n toimintaan	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto
Koululahuttomuuteen liittyvät syyt tunnistetaan	Koululla tehtävää nuorisotyötä kehitetään	Nuoriso-ohjaajan tehtäväkuvassa. Nuorisotyötä kehitetään nuoria osallistamalla. Nuorisotyön resurssia lisätään suunnitelmallisesti nuorten tarpeet huomioiden. Perusnuorisotyössä yhdistysten osaamisen hyödyntäminen. Mahdolliset yhteistyössä toteutettavat tapahtumat ja esimerkiksi teemaillat. Kokeillaan uudenlaisia toimintamalleja ja tehdään myös digitaalista nuorisotyötä.	NOP verkosto
	Perusnuorisotyö: Nuoren kasvua tukevaa nuorisotilatoimintaa kehitetään. Nuorisotilatoiminnan kehittämisessä osallistetaan nuoria toiminnan suunnitteluun. Nuorisotilatoiminnan aukioloajat vastaavat nuorten tarpeisiin.	etsivä tekee koululla erityisnuorisotyötä osallistuen mm. parkkeihin ja koulun moniin tapahtumiin, huomioiden erityisesti enemmän tuen tarpeessa olevia sekä 9. lk ja lukiolaiset,	Koulunuorisotyötä esimerkiksi kerhokeskeytyksen ajalle kehitetään yhteistyössä nuorisotoimen kanssa.

		etsivän asiakkaat pääsevät kaksi kertaa vuodessa nuorisokeskusten järjestämille Nuotta-leireille, etsivässä työssä yksilöasiakkaiden osallistaminen on myös tärkeää, mutta lähtee asiakkaan omasta tavoitteesta, etsivä osallistaa nuoria mm. pitämällä säännöllisesti torstaisin discordissa omaa ryhmää: torstaitupaa, joka avoin kaikille yli 15-vuotialille. Mittarina etsivän yksilöasiakastyölle mm sovari-mittari etsivä on läsnä "turvallisena aikuisena" noin kaksi kertaa kk nuorten illoissa perjantaisin ja tarjoaa siellä mahdollisuutta keskustelulle , etsivä osallistuu katunuorisotyöhön, jos sellaista alamme järjestämään jatkossa. Kaikille avointa olohuone-toimintaa järjestetään uusissa nuorisotiloissa arki-iltapäivisin/iltaisin (ma, ti tai ke) vähintään kerran viikossa. Kiertävä olohuone kokoontuu sen lisäksi myös säännöllisesti sivukylillä yhteistyössä kyläyhdistysten tai muiden toiminnasta kiinnostuneiden yhdistysten kanssa. etsivä osallistuu kylällä kokoontuvaan olohuoneeseen tavoitteenaan tavata n. 16-29-vuotiaita nuoria aikuisia.	
	Oppilashuoltosuunnitelman (yhtenäiskoulu) mukaisen yksilöllisen oppilashuoltoasian	Yhteisölliseen oppilashuoltoon liittyvä koulun hyvinvointisuunnitelma valmistuu vuoden loppuun mennessä.	Sivistysosasto Perhepalvelut: koulukuraattori

	vireillepano sekä koulutusta tukevista toimenpiteistä sopiminen	Koulukuraattori: olen mukana tätä toteuttamassa.	
Koulukiusaaminen vähenee ja nuoren turvallisuuden tunne lisääntyy	Yhtenäiskoululla käytössä kiusaamiseen puuttumisen KiPu-malli		Sivistysosasto
Nuoren elämänhallintataidot vahvistuvat	Toimiva Nuoren tuen polku ja perhekeskustoiminta tukee nuoren kasvua ja kehitystä sekä oppimista. Oulunkaaren ja kuntien yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kuvaa toimenpiteitä ja vastuutahoja.	polussa tulee näkyä että etsivä työ voi olla lisätukena kaikissa vaiheissa kun kyse alle 29-vuotiaista	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Perhe- ja sosiaalipalvelujen seudulliseen ohjaus- ja neuvontanumeroon yhteydenotto toimii matalalla kynnyksellä.		Kaikki tiedottavat mahdollisuuksien mukaan
	Monialaista ehkäisevää päihdetyötä koululla, nuorisotyössä sekä muissa nuorten palveluissa. Työntekijöiden kouluttautuminen. Nostetaan esille ja pyritään toiminnoissa vahvistamaan suojaavia tekijöitä. Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2021 - 2025	Etsivä mukana ehkäisevässä päihdetyössä mm. koululla, nuorisotiloilla, katutyössä sekä omassa työssään omien asiakkaiden kanssa(konkretiaa koululla: Juteltasko-tunnit(Riikka ja Tiina), nuuska-agentit(Riikka ja Tiina), moniammatilliset päihdetapahtumat mm. ept-viikoilla että toukokuulla ennen lomia, teemaviikot yms.) Koulukuraattori: Mukana ehkäisevän päihdetyön yhteistyössä ja suunnitelmien teossa sekä suunnitelmien toteuttamisessa. Oulunkaaren päihdetyöntekijä tukee myös alaikäisiä päihdeongelmissa	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut: Koulukuraattori, päihdetyöntekijä
Nuorten kotiseututietoisuus ja -kulttuuri lisääntyy ja vahvistuu	Kotiseututietoisuuden ja - kulttuurin vahvistaminen (museovierailut, teemapäivät, kotiseutuhistoriaa valottavat esitelmät ja tapahtumat, kotiseuturetket yms.) yhteistyössä	Kotiseutumuseo on auki kesäsunnuntaisin kaksi tuntia.	Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys Hyvinvointiosasto

	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen kanssa.	Nuorten työpaja: Suunnitteilla huhti/toukokuussa retki Kankarin taidetaloon, kesäkaudella Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistykselle sekä paikalliseen kesäteatteriin, syksyllä teatteriretki/konserttikäynti Oulussa tai Kajaanissa. Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa erilaisia kulttuurihyvinvointityöpajoja ja tapahtumia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteisö- ja ympäristötaiteen avulla, sekä varmistaa saatavuutta ja saavutettavuutta sivukylällä ja mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueella. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille, sekä vahvistetaan yhdenvertaisuutta. Vahvistetaan käsityöperinteitä ja kädentaitoja työpajoissa. Erilaiset taide- ja kulttuurityöpajat. Kaikissa toiminnoissa näkyy vahvasti luonto ja paikallisuus.	Vaalan Kulttuuriklubi ry
Ajanmukaiset ja toimivat harrastetilat tukevat nuorten harrastamista	Satsataan seuratoimintaan ja harrastetiloihin	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: harrastetilat hyvä olla lähellä osallistujia ja lisäksi esteettömiä ja yhdistykselle mielellään ilmaisia (kuten nyt on). Pyritään saamaan kehitysvammaiset ja muut samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret mukaan aktiivisesti toimintaan. (mm. Tukiyhdistyksen Kohtaa mut - kahvilatoiminta, tapahtumat ja retket).	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry Vaalan Kulttuuriklubi ry Hyvinvointiosasto

		Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää toimintaa Veneheiton koululla. Liikunnanohjaajan työssä yhtenä tavoitteena kehittää seuratoimintaa	
Osallistetaan nuoria harrastetoiminnan ohjaamiseen		Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.: jos ohjaaja löytyy, voidaan ottaa mukaan toimintaan ja maksaa palkkaakin	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y
Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajan yhteistyö tukee nuorta kokonaisvaltaisesti.	Etsivän nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän nuorisotyöntekijän Torstaituvat jatkuvat discordissa. Lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä on vähintään kahtena perjantaina kuukaudessa "etsimässä nuoria" nuorisotiloilla sekä katutyöskentelyssä. Etsivä nuorisotyöntekijä on tavoitettavissa säännöllisesti myös yläkoululla sekä lukiolla. Etsivä osallistuu näiden tapahtumiin tullakseen tutuksi nuorille, jolloin kynnys ottaa yhteyttä häneen madaltuu. Nuorten Työpajatoiminta tarjoaa nuorelle mahdollisuuden osana työpajatoimintaa tunnistaa opinnollistamisen mahdollisuudet, räätälöityyn koulutuspolkuun sekä koulutuksen loppuun suorittamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Työkokeilun mahdollisuuksia selvitetään. Käytetään elämyksellistä toimintaa ja ns seikkailukasvatusta. Eläinavusteista toimintaa kehitetään kiinteäksi työskentelymuodoksi. Greencare ja Bluecare,	etsivä ja työpaja tekevät yhteistyötä tiiviisti, etsivä voi olla työpajalla olevan asiakkaan lisätukena, jos asiakas sitä haluaa tai jatkaa asiakkaan tukemista kun pajatoiminta päättyy, toiminnoissa olevien nuorten kokemusten perusteella kehitetään toimintoja mm. kuinka saavuttaa syrjäytymisriskissä olevia nuoria Vaalassa Yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa entisestään tiivistetään ja yhteistyössä myös osallistamiseen panostetaan. Pyritään luomaan malli jossa nuoret pääsevät enemmän tuomaan esiin paikallisia haasteita yms.	Hyvinvointiosasto

	Etsivän nuorisotyöntekijän kanssa yhteistyön tiivistäminen		
--	--	--	--

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Vanhempia ja/ tai huoltajia autetaan ja tuetaan nuorta kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä ja perheen vuorovaikutuksessa riittävän varhain	Koulun ja kodin yhteistyön kehittäminen, vanhempainillat, vanhempainyhdistys	Sivistysosasto: Vanhempainiltoja järjestetään vuosiluokittain/teemoittain yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Sivistysosasto Perhepalvelut
	Kehitetään Vanhempainkoulua murrosikäisten vanhemmille diginä	Koulukuraattori: Ihmeelliset vuodet (vanhempainkoulu) toimintaa jatketaan ja kehitetään etäryhmäksi ensi syksyille. Erikseen murrosikäisten huoltajille voisi suunnitella.	
	Wilman kautta jaettavat tietopläjäykset esimerkiksi mitä teen, kun nuori ei syö jne.		
	Koulukopparitoimintaa jatketaan ja toiminnasta tiedotetaan	Hyvinvointiosasto organisoi koulukopparitoiminnan Sivistysosasto: Tehdään koulukopparitoiminta tutuksi oppilaille ja huoltajille. Kannustetaan palvelun käyttöön matalalla kynnyksellä.	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto
Kenenkään ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä	Yksinäisten nuorten tilanteisiin puututaan herkemmin (esim. etsivä nuorisotyö), koulutusta nuorten parissa toimiville yksinäisyydestä	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa. Nuorten työpaja: Kädestä pitäen opastetaan nuoria käyttämään erilaisia digipalveluita. Ylläpidetään suvaitsevaa keskustelua. Erityisesti huomioidaan yksinäisyyden tunnetta kokevat, annetaan mahdollisuus hakeutua muiden nuorten pariin	Hyvinvointiosasto

	Kehitysvammaisten nuorten kohtaamispaikkatoimintaa kehitetään koskettamaan kaikkia tuen tarpeessa olevia nuoria.	Hyvä yhteistyö kehitysvammahuollon Oulunkaaren henkilökunnan kanssa tärkeää. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: Kohtaa mut - kahvilatoimintaa toteutetaan n. 2 kertaas/kk. Mukaan ovat tervetulleita kaikki samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret. Perheiden vertaistukitoimintaa järjestetään rinki-illoissa, retkillä ja tapahtumissa. Yleensä aina, kun kokoonnutaan yhdessä. Kaikki perheet tärkeitä. Ja vaikka ei ole omaa perhettä mukana tai sitä ei ole ollenkaan, kaikki kehitysvammaiset avustajineen ovat tervetulleita mukaan. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille. Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja edistetään yhdenvertaisuutta.	Oulunkaari Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry Vaalan Kulttuuriklubi ry
Jokainen nuori on arvokas omana itsenään	Nuorten kehitysvammaisten perheiden vertaistukiryhmätoiminta toteutetaan	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: Kohtaa mut - kahvilatoimintaa toteutetaan n. 2 kertaas/kk. Mukaan ovat tervetulleita kaikki samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret. Perheiden vertaistukitoimintaa järjestetään rinki-illoissa, retkillä ja tapahtumissa. Yleensä aina, kun kokoonnutaan yhdessä. Kaikki perheet tärkeitä. Ja vaikka ei ole omaa perhettä mukana tai sitä ei ole ollenkaan, kaikki kehitysvammaiset avustajineen ovat tervetulleita mukaan.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry Vaalan Kulttuuriklubi ry

		Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille. Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja edistetään yhdenvertaisuutta.	
	Laajennetaan ymmärrystä seksuaalivähemmistöistä		
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä tuki on nopeaa ja toimivaa	Koulun oppilashuollon toiminta on (kriiseissä) nopeaa ja toimivaa		Sivistysosasto
	Nuoria oppivat käyttämään Oulunkaaren sähköiset mielenterveys- ja päihdepalvelut-sivustoa sekä Nuortenmielenterveystalo.fi:n omahoito-sivustoa.		NOP verkosto
Digihyvinvointi tasapainoinen osa nuoren elämää	Digihyvinvoinnin edistäminen someturvataitoja kehittämällä. Tuetaan nuoria puuttumaan somekiusaamiseen sekä opetetaan nuorille turvataitoja. Opetetaan nuorille vastuullista somekäyttäytymistä.	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa.	Hyvinvointiosasto
Tuen polku	Nuoren tuen polku tulee tutuksi koulun henkilökunnalle, nuorille ja nuoren perheelle ja muille kuntalaisille.		Hyvinvointiosasto Viestinnän asiantuntija

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Nuori osaa pitää huolta elinympäristöstään	Nuoria osallistetaan suunnittelemaan kuntakeskuksen viihtyisyyttä	Nuoret mukaan suunnitteluun. Hyödynnetään kuulemisessa erilaisia nuorten näköisiä menetelmiä.	Hyvinvointiosasto yhteistyössä Kunta olemme me -hankkeen kanssa

	Nuoret ymmärtävät kierrättämisen merkityksen koululla ja nuorisotiloilla	Kierrättäminen on arkipäivää nuorisotiloilla.	Hyvinvointiosasto
	Nuoret oppivat pitämään huolta ympäristöstään esim. osallistumalla siivoustalkoisiin	Koulun keväinen siivouspäivä.	Sivistysosasto
Kunnan kiinteistöt ovat nuorelle turvallisista ja inspiroivia myös sisäilmaltaan	Nuoret suunnittelevat nuorisotilan/ nuorten työpajan toiminnallisuuden	Jatkuva kuuleminen toimintojen suhteen. Kunta olemme me -hanke osallistaa nuoria suunnitteluun Sisäilmajory seuraa ja linjaa toimenpiteitä	Hyvinvointiosasto Sisäilmajory
Turvallisen liikennekulttuurin edistäminen	Turvallisen liikkumisen, liikenne- ja mopoilukulttuurin edistäminen	Liikenneturvallisuustyötä tehdään uusin innovatiivisin menetelmin.	Liikenneturvallisuustyöryhmä Hyvinvointiosasto Sivistysosasto
	Koulupoliisin tietoisuus säännöllisesti.	Sivistys- ja hyvinvointiosasto, Perhepalvelut, koulupoliisi - yhteistyössä toteutettu liikenneturvallisuustilaisuus	NOP
Nuori voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa	Koulun kerhotoiminnan kehittäminen	Koulukuraattori: Mukana jollakin yhteisöllisen teeman kanssa kerhotoiminnassa Sivistysosasto: Keskellä koulupäivää olevaa kerhomahdollisuutta kehitetään lukukausittain nuorten toiveita kuunnellen. Hyvinvointiosasto osallistuu kehittämiseen ja toteutukseen.	Sivistysosasto Perhepalvelut, koulukuraattori Hyvinvointiosasto: nuorisohjaaja
	Nuorten työpajatoiminta tukee nuoren kulttuurihyvinvointia ja luontosuhdetta	Nuorten työpaja toteuttaa yhteistyössä Verty-hankkeen kanssa.	Hyvinvointiosasto Hallinto-osasto
	Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia tasavertaisesti nauttia taiteesta ja kulttuurista, liikunnasta ja luonnosta.	Uudet nuorisotilat työskentelyn toimintamallit, kuten liikuntanuokkari, kulttuurinuokkari. Nuorisotiloilla on tarjolla aktiviteettiä liikunnasta, kulttuuriin jne. Nuorten iltoja järjestetään myös erilaisissa luontokohteissa.	Hyvinvointiosasto Vaalan Kulttuuriklubi ry

	Osallistetaan nuoret määrittelemään itse heille sopiva kulttuurihyvinvointi	Vaalan Kulttuuriklubi: Lisätään luontohyvinvointia: Terveysmetsä- opastetut retket luonnossa, tutustutaan luontoon virallisen terveysmetsä- oppaan johdolla. Kotiseutuylpeys ja kulttuurin ja perinteiden tekeminen tutuksi: Ohjatut retket, jotka pohjautuvat kansanperinteeseen, tavat, uskomukset ja tarinat. Vastuullinen retkeily ja luonnosta ja ympäristöstä huolehtiminen: Opetellaan yhdessä vastuullista toimintaa eri kohteissa, (Erätaidot, nuotion sytyttäminen tuluksilla, sammuttaminen, ympäristön siisteys ja viihtyisyys, roskien poiskuljettaminen, ekologisuus jne.) Ekologisuus ja kestävä kehitys: Tehdään ympäristötaidetta luonnonmateriaaleista, opitaan jokamiehen oikeuksista. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Käytetään erilaisia soveltavan taiteen- yhteisö- ja ympäristötaiteen menetelmiä. Sivukyliä saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen. Laajennetaan mahdollisuuksien mukaan eri kylille, pääpaino Veneheito- Pelso akselilla.	
Nuorilla on hyvät asumisen mahdollisuudet	Tietoa saataville asumisen tuen eri muodoista Nuorten tuetun asumisen muotoja selvitetään osana asuntopoliittista strategiaa	Asumisen eri muodot. yhteisöllinen asuminen ja siihen satsaaminen.	
Nuori arvostaa Vaalan luontoa	Nuoret tutustuvat elinympäristöönsä ja asuinalueeseensa	Järjestetään ohjattua toimintaa eri kohteissa. Mm. kiertävät nuortenillat eri teemoilla. Vaalan Kulttuuriklubi ry: Terveysmetsä- opastetut retket luonnossa, tutustutaan luontoon virallisen terveysmetsä- oppaan johdolla.	Hyvinvointiosasto Vaalan Kulttuuriklubi ry

		Ohjatut retket, jotka pohjautuvat kansanperinteeseen, tavat, uskomukset ja tarinat. Tehdään ympäristötaidetta luonnonmateriaaleista, opitaan jokamiehen oikeuksista	
--	--	--	--

Työ ja toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Nuorten työelämävalmiuksien parantaminen	Nuorten työpajatoimintaa kehitetään, jotta voidaan vastata paremmin vaalalaisten nuorten opiskeluun ja työllistymiseen liittyviin tuen tarpeisiin yksilöllisesti. Esimerkiksi mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten (16-24v) määrän seuraaminen ja siihen reagointi, ja näiden nuorten tukeminen. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten tavoittaminen ja palveluiden piiriin saaminen	Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajan hyvä yhteistyö pohjana. Nuorten työpajan modernisointi, valmentavampaan suuntaan.	Hyvinvointiosasto
Nuorten kesätyöhalukkuuden lisääminen	Nuoren työelämävalmiuksia edistetään kesätyöllistämällä Nuoren työllistymistä kehitetään yhdistys- ja yritysyhteistyöllä Nuoren tietoisuutta paikallisista työnantajista ja yritystoiminnasta lisätään	Kesätyöllistäminen on kiinnostavaa ja tavoittaa nuoret. Kesätyöpaikkojen hakuprosessi on oppimista nuorelle ja edistää työelämätaitoja. Kesätyöllistämisessä kiinnitetään entistä enemmän huomiota myös yritysten ja yhdistysten tarjoamiin mahdollisuuksiin.	Hyvinvointiosasto Vaalan 4 H

	4 H:n nuorten työelämävalmiuksia lisääviä toimia tehdään näkyväksi, esimerkiksi ajokortti työelämään tai 4H yrittäjäyys Lisätään nuorten tietoa 4H yritysstelistä 4 H:n nuorten työllistämistä edistäviä toimia edistetään		
--	---	--	--

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Jokaisella nuorella on vähintään yksi harrastus	Harrastamisen Suomen malli tukee nuorten harrastamista ja uusin lajeihin tutustumista.	Keskellä koulupäivää oleva kerhokeskeytyks mahdollistaa harrastamisen kaikille yläkouluikäisille.	Sivistysosasto
	Harrastusmahdollisuudet on tehty näkyväksi nettisivuille ja helposti löydettäväksi viestinnällisesti.	Koulussa kannustetaan harrastustoimintaan. Tässä tarvitaan yhteistyötä niin nuorisotoimen kuin yhdistystenkin kanssa.	Hyvinvointiosasto Viestinnän asiantuntija
Nuorella on mahdollisuus laadukkaaseen vapaa-aikaan			
	Jokaisella nuorella on mahdollisuus harrastamiseen huolimatta asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta.	Hyvinvointiosasto: Taloudellisen hyvinvoinnin hankkeessa mahdollisuuksien mukaan huomioon.	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto

	Nuorilla on tasavertainen mahdollisuus liikunnan harrastamiseen	Maksuttomat salivuorot ja ulkoliikuntapaikat. Liikuntanuokkari, koulun liikuntakerhot. Nuorten liikuntavälinelainaamo voisi kehittää. Esteettömyys ja harrastamisen edullisuus tärkeitä, jotta voi osallistua. Tarvittaessa osallistuminen jonkun avustajan kanssa. Vaalan Kulttuuriklubi: Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sivukylällä, edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Tuodaan erilaisia harrastusmahdollisuuksia sivukylälle (Veneheitto)	Vaalan Kulttuuriklubi ry
	Kehitetään digiharrastustoimintaa yhdessä nuorten kanssa.	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa.	Hyvinvointiosasto
Nuori voin nauttia omasta, itselleni tärkeästä kulttuurista	Kulttuurihyvinvointi tukee nuorten koulunkäyntiä ja vapaa-aikaa. Kulttuurihyvinvointi on nuorten näköistä.	Tarjotaan nuorten toivomaa kulttuuritoimintaa. Vaalan Kulttuuriklubi ry tarjoaa erilaisia kulttuurihyvinvointityöpajoja ja tapahtumia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteisö- ja ympäristötaiteen avulla, sekä varmistaa saatavuutta ja saavutettavuutta sivukylällä ja mahdollisuuksien mukaan koko kunnan alueella. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma tarjoaa taide- ja kulttuuritoimintaa ja on kuntarajat ylittävää. Oulujärven Merirosvot - tapahtuma räätälöidään myös erityisryhmien omaksi päiväksi ja parannetaan kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta erityisryhmille	Hyvinvointiosasto -osa nuoriso-ohjaajan työtä Vaalan Kulttuuriklubi ry

	Nuorten työpajatoiminnan kautta nuori voi tutustua erilaisiin harrastus- ja kulttuurimahdollisuuksiin.		Hyvinvointiosasto
Kannustetaan nuoria liikkumaan tarjoamalla uusia mahdollisuuksia	Liikuntapaikkarakentaminen tukee nuorten vapaa-aikaa. Selvitellään esimerkiksi katetun jääkiekkokaukalon rakentamista	Tekninen osasto: hankeselvittelyä v. 2022 - monitoimikeskus, katettu jääkenttä - kysely nuorten toiveista Terveet, turvalliset myös sisäilmaltaan, nykyaikaiset tilat ja puitteet kannustavat liikkumaan.	Tekninen osasto Sisäilmajory

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Nuori omaksuu terveelliset elintavat Suuhygieniä Ravinto Liikunta Vuorokausirytmä Päihteiden käyttö ja peli/digiriippuvuus vähenee Kuntayhteisössä on keinoja puuttua päihteiden välittämiseen alaikäisille	Nuorisotilatyöskentelyssä kiinnitetään huomiota elintapoihin mm. puhumalla niistä, tarjoamalla terveellistä ruokaa ja toimintana liikuntaa. Nuorisotiloissa ei saa juoda energiajuomia. Nuorisotilatoiminta ja nuorten työpajatoiminta on päihteetöntä toimintaa.	Terveellisen ravitsemuksen huomioiminen tilatyöskentelyssä. Keskustellaan unen merkityksestä, päihteistä jne. Kannustetaan liikunnan pariin.	Hyvinvointiosasto
	Joukkoruokailu tukee terveellistä ravitsemusta	Sivistysosasto: Kannustetaan syömään koululla tarjottava lounas.	Sivistysosasto Tekninen osasto
	Nuoria kannustetaan syömään aamupala sekä lisätään huoltajien tietoisuutta aamupalan merkityksestä, maksuttoman aamupalan kokeilu	Aamupalan kokeilu koululla? Selvitellään mahdollisuutta Välipala tarjotaan nuorisotiloilla.	Sivistysosasto Hyvinvointiosasto
	Yhteistyö ruokakauppojen ja vanhempien kanssa		
	Kannustetaan lihasvoimalla liikkumiseen koulumatkoilla ja arjessa.	Kampanja/teemaviikko. Tiedotus asian tärkeydestä tarvitaan myös huoltajille.	Hyvinvointiosasto

		Erilaiset kampanjat koulumatkaliikuntaan liittyen. Mm. fiksustikouluun, pyöräsankarit jne. Palkitseva kamppanjointi.	
	Lisätään ostopalveluina tapahtuvia liikuntatapahtumia ja kerhoja	Liikuntanuokkari	Vaalan Fysioterapia Hyvinvointiosasto - liikunnanohjaajan toteuttamana
	Suuhygienian edistämiseen liittyviä toimintamalleja kehitetään koululle.		

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Nuori tuntee olevansa arvokas ja hyväksytty, hänen itsetuntonsa vahvistuu.	Nuorten itsetuntoa vahvistavia keinoja kehitetään sekä edistetään tasa-arvoista ja yhdenvertaista nuoruutta	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa.	
		Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä.	Sivistysosasto
		Erilaisia ryhmiä tai luokkakeskusteluja/tunteja itsetuntoon ym liittyen	Hyvinvointiosasto
		Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry: otetaan huomioon toiminnassa ja tuetaan osallistumista ja tulemisessa mukaan.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry
		Vaalan Kulttuuriklubi ry: Vahvistetaan osallisuutta uudella tavalla mm. Soveltavan taiteen menetelmin. Järjestetään kohtaamistoimintaa sivukylällä (Pääpaino: Veneheitto-Pelso)	Vaalan Kulttuuriklubi ry

		Kohdataan jokainen nuori yksilönä.	
Nuoren mielen hyvinvointiin liittyvät huolet tunnistetaan riittävän varhain	Ammattilaisilla on taitoa tunnistaa ottaa puheeksi ja tunnistaa mielen hyvinvointiin liittyviä huolenaiheita	Huolehditaan mm- tarjoamalla koulutuksia siitä, että kaikilla lasten ja nuorten kanssa toimivilla on riittävät valmiuden tunnistaa, tukea ja ottaa puheeksi.	Hyvinvointiosasto
	Etsitään keinoja stigman häivyttämiseen, avoimuuden lisääminen mielenterveyden haasteista	Myös koulun henkilöstölle tietoa/koulutusta mielen hyvinvoinnin asioista.	Sivistysosasto
Mielen hyvinvointia tukevat toiminnot ja palvelut ovat helposti saavutettavia	Nuoren tuen polku tekee näkyväksi toiminnot ja palvelut, joilla tuetaan mielen hyvinvointia	Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä.	Hyvinvointiosasto + viestinnän asiantuntija Sivistysosasto
	Nuorella on saavutettavat, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ja nuoret tietävät, mitä maksuttomia palveluita on käytettävissä	Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä. Nuorten tiedottaminen palveluista /palveluohjaus joka kuuluu meidän kaikkien nuorten kanssa työskentelevien töihin. Esitellä omaa palveluaan ja kertoa myös muista esim luokissa. Koulukuraattori IPC-ohjaaja, jolloin voi myös auttaa hyvin ennaltaehkäisevästi nuoren mielenterveyden haasteissa Tiedottamista kouluilla, matalan kynnyksen perhekeskus	Sivistysosasto Hyvinvointiosasto Perhepalvelut, koulukuraattori NOP verkosto tiedottaa osaltaan
Nuoret osaavat pitää huolta omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan	Nuoret osaavat käyttää sote-palveluita	Nuorille olisi hyvä opettaa ihan perusasiointia eri palveluissa. Kannustetaan nuoria itse olemaan yhteydessä ja opettelemaan asiointia.	Hyvinvointiosasto
	Koulun hyvinvointityöpajat tukevat nuoren hyvinvointia	Koulussa kiinnitetään tähän lisää huomiota tulevan hyvinvointisuunnitelman ja sen toteuttamisen myötä.	Sivistysosasto
	Vanhemmat osaavat tukea nuorta mielen hyvinvointiin liittyvissä haasteissa	Hyvinvointiosasto: Kehitetään vaikuttavan perusnuorisotyön keinoja yhteistyössä Nuorten Ystävien, Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa yhteisessä hankkeessa. Vanhemmat huomioon hankkeessa.	Hyvinvointiosasto

		Ohjausta ja opastusta vanhemmille, jotta osaavat tukea nuorta. Vanhempainillat, webinaarit	
--	--	--	--

Taloudellinen toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Sosioekonominen asema ei määritä nuoren mahdollisuuksia	Harrastamisen Suomen malli mahdollistaa maksuttoman harrastamisen	Koulun kerhot keskellä päivää toteuttavat tätä	Sivistysosasto
	Yhdistysten harrastustuet tukevat nuorten harrastamista ja ovat helposti löydettäviä	Yhdistykset toteuttavat omalta osaltaan.	NOP
Nuoret saavat tukea taloudellisissa huolissa ja ongelmissa	Vaala-seteliä kehitetään tukemaan lasten ja nuorten harrastustoimintaa		Hyvinvointiosasto: mahdollinen taloudellisen hyvinvoinnin hanke
	Kunnan eri osastoiden kesätyöt tukevat nuorta oppimaan työnhakua sekä tarjoavat ansaintamahdollisuuden	Kesätyötehtävien monipuolinen tarjonta kunnan yksiköissä. Yritysten ja yhdistysten voimallisempi mukaan otto.	Hyvinvointiosasto poikkihallinnollisesti
	Nuoret aikuiset ja alaikäisten nuorten perheet tuntevat käytettävissään olevat etuudet ja tuen muodot		NOP
	Seurakunnan tuet ovat myös helposti löydettäviä		Vaalan seurakunta
	Taloudelliseen hyvinvointiin liittyvät ohjaus- ja neuvontapalvelut tulevat tutuksi	Taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen Vaalan osahanke - rahoitusta haetaan	Hyvinvointiosasto NOP verkosto
Nuoret osaavat hoitaa talousasiansa	Talousneuvontaa etsivältä nuorisotyöntekijältä ja yksilövalmentajalta		Hyvinvointiosasto

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Nuori tulee kuulluksi häntä koskevissa asioissa	Nuorten ja päättäjien välinen yhteistyö kehittyä.	Jatketaan erilaisien yhteisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämistä. Päättäjät jalkautuvat koululle. Neuvostojen välinen yhteistyö ja sen kehittäminen.	Sivistys- ja hyvinvointiosasto, päättäjät

	Järjestetään nuorten ja päättäjien välisiä demokratiapäiviä, joissa tutustutaan ja madalletaan kynnystä osallistumiseen.		
	Nuoret motivoituvat vaikuttamiseen	Nuorille annetaan mahdollisuus olla osallisena ja muistetaan myös kertoa, mihin heidän mielipiteensä on vaikuttanut. Päätöksenteossa prosessin eri vaiheet on hyvä kertoa nuorille, esimerkiksi missä vaiheessa heidän tekemänsä aloite on tai miksi jokin asia ei saanut kannatusta.	Sivistys- ja hyvinvointiosasto, päättäjät
Nuori on tärkeä osa yhteisöä	Yhteisöllisyyttä edistetään koululuokissa esim. ryhmäytymisillä	Ryhmäyttämistä tehdään yleensä yläkoulun alussa, myös muulloin tarpeen mukaan. Luokkien ryhmäytyksissä koulukuraattori mukana suunnittelemassa ja kehittämässä toimintaa Ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota seiskalla. Ryhmäytymispäiviä useampia, kuin yksi syksyllä. Niiden luokkien osalta ryhmäytymine säännöllistä, joissa selkeästi havaittavissa ongelmia. Yhteistyö eri toimijoiden kesken. Vaalan Kulttuuriklubi ry järjestää ryhmäytymispäiviä/työpajoja pientä maksua vastaan. Matalan kynnyksen Oulujärven Merirosvot - tapahtuma vahvistaa toiminnallaan yhteisöllisyyttä ja nuoren ja perheen välisiä suhteita ja yhteistyötä.	Sivistysosasto Hyvinvointiosasto Perhepalvelut Vaalan Kulttuuriklubi ry
	Säännölliset luokanvalvojan tunnit edistävät osallisuutta ja yhteisöllisyyttä	Säännölliset luokanvalvojan tuokiot yläkoulussa toteutuvat. Erittäin tärkeä asia nuorelle yläkoulussa ja lukiossa (ryhmänohjaajan tunnit). Niiden säännöllisyys tärkeää. Tarpeeksi usein esim kerran kahdessa viikossa.	Sivistysosasto

	Nuorisoneuvoston toiminta on aktiivista	Nuorisoneuvosto toimii, ottaa kantaa ja kuulee laajasti nuoria Vaalassa. Yhteistyö päättäjien kanssa toimii.	Hyvinvointiosasto
	Nuoret osallistetaan nuorisotilatoiminnan ja nuorten työpajatoiminnan suunnitteluun	Hyvinvointiosasto toteuttaa yhteistyössä Kunta olemme me -hankkeen kanssa	Hyvinvointiosasto
	Yhdistysten toiminnan esittelyä nuorille	Yhdistykset toteuttavat resurssiensa ja mahdollisuuksiensa mukaan.	NOP verkoston yhdistykset koordinoivat

Työikäinen saa tarvitsemansa tuen ja avun mielekkääseen arkeen ja elämään sekä tuntee kuuluvansa osaksi yhteisöä.

Kasvu, oppiminen ja kasvuyhteisö

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäisellä on monipuolisia mahdollisuuksia aikuisiällä oppimiseen	Etäkurssitoiminnan kehittäminen kansalaisopistossa.	Selvitetään mahdollisuus lisätä etäyhteyksin pidettävien kurssien osuutta.	Kansalaisopisto
	Kulttuuri- ja kotiseututietoisuuden vahvistaminen osaksi kansalaisopiston toimintaa	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Yhdistyksen suunnitelmissa on syksyllä ainakin yksi kotiseuturetki (maisemapäivä), lisäksi on suunnitteilla Kokkolan retki syyskuussa linja-autolla. Kesällä kotiseutumuseo on auki kesäsunnuntaisin, jolloin voi tutustua museokokoelmiin Säräisniemellä. Ja jos, koronatilanne sallii, yhdistys voisi pitää teemapäiviä (esim. näyttely) Säräisniemen koululla. Lisäksi suunnitteilla on kiertävät näyttelyt eri kylillä. Kesä näyttää voidaanko jonkun kylän näyttely toteuttaa ensi kesänä.	Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys
	Etäopiskelumahdollisuuksien kartoittaminen ja näkyväksi tekeminen.	Etäopiskelumahdollisuuksien näkyväksi tekeminen eri osastojen yhteistyönä: hallinto-, sivistys-, ja hyvinvointi-siirretään nettisivuille/ hyvinvointiosasto	Työikäiset verkosto
	Oppimisvaikeuksiin on saatavilla tukea eri palvelualueilta.		

Kodin ja koulun yhteistyötä edistetään	Kodin ja koulun yhteistyötä edistetään oppilashuoltosuunnitelmien mukaisesti (varhaiskasvatus, yhtenäiskoulu, lukio)		Sivistysosasto
--	--	--	----------------

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäinen saa tarvittaessa tukea vanhemmuuteen.	Vanhemmuuden tuen toiminnot ja palvelut on koottu ja tukevat vanhempia kasvatuksessa. Vanhempainkoulut kattavat myös murrosikäisten vanhemmat.		Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
Työikäisen ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä	VERTY-hankkeen toimintojen kautta työttömillä ja työttömyysuhan alla olevilla on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin, saada uusia ystäviä ja vertaistukea tilanteeseensa.	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistyksen toiminta on tarkoitettu kaikille yhdenvertaisesti. Yhdistys voi järjestää myös pyynnöstä oman tutustumisen kotiseutumuseolle eri ryhmille heidän niin halutessaan. Kotiseutumuseolla on opas tai oppaita, jotka henkilökohtaisesti kertovat tutustumisen aikana. Myös tarjoilua voidaan järjestää. Museolle on tarkoitus hankkia tänä vuonna liuskat, jolloin esteettömästi pääsisi kotiseutumuseoon.	Hallinto-osasto Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys
	Työikäisen on mahdollisuus osallistua kohtaamispaikkatoimintaan sekä saada vertaistukea ja tulla kuulluksi elämäntilanteessaan.	Hyvinvointiosasto: olohuonetoiminta Vaaan Kehitysvammaisten Tuki ry järjestää Kohtaa Mut -kahvilatoimintaa kehitysvammaisille ja samaa tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille noin 2 kertaa kuukaudessa toimintakautena. Lisäksi yhdistys järjestää rinki-iltoja (vertaistuki) ja pikkujoulun. Vertaistuki on yhdistyksen perustoimintaa. Vaaan Kehitysvammaisten Tuki r.y. järjestää syksyllä ainakin yhden retken lähialueelle sekä yhden päivän kesäretken elokuussa Hailuotoon.	Hyvinvointiosasto Vaaan Kehitysvammaisten Tuki ry
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä palveluohjaus, tuki ja auttaminen on toimivaa	Avioeron ja muissa elämänkriiseissä avun ja tuen muodot ovat helposti löydettäviä.		
	Ylisukupolvisen syrjäytymiskiirteen katkaisuun on kehitetty toimintamalleja.		

	Kaikessa toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta eikä ns. leima vaikuta palveluiden tai toimintojen saavutettavuuteen ja jokainen ihminen on arvokas omana itsenään.		
--	---	--	--

Työ ja toiminta

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Vaikeasti työllistyvien tukeminen työelämään pääsyssä	Työvalmentajat valmennuspajalla ja teknisellä osastolla, tuetun työllistämisen poikkihallinnollisen toimintamallin jatkuvuuden turvaaminen.		Hallinto-osasto Tekninen osasto
	Palkkatukityöllistettyjen työmahdollisuuksien kehittäminen kunnassa.		Hallinto-osasto
	Työllistämisen kuntalisän laajentaminen koskien myös yrityksiä, jolloin työttömällä on aikaisempaa parempi mahdollisuus päästä yksityiselle sektorille palkkatuetuun työhön.		Hallinto-osasto
	VERTY-hankkeen toimenpiteet: työ- ja toimintakyvyn parantamiseen tähtäävät toimenpiteet, yhdistysyhteistyön syventäminen ja löytää uusia mahdollisuuksia verkostoitua.		Hallinto-osasto
	Sivukylien työllisyyden edistämiseen liittyvän yhteistyön kehittäminen toimijoiden kanssa.		Hallinto-osasto
	Vajaatyökykyisten ja osatyökykyisten työllisyyden edistäminen		Hallinto-osasto
	Työllisyyspalveluiden tulevaisuuden selvittely valtakunnallisten uudistusten yhteydessä.	Työttömien työnhakijoiden ohjaaminen oikean palvelun piiriin yhteistyössä TE-toimiston kanssa sekä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.	Hallinto-osasto

Ohjaamotoiminnan kehittäminen	Yhdistysten ja yritysten työllistämisen tukeminen, edistäminen ja jatkuvuuden turvaaminen. Yhteistyön kehittäminen kunnan, yritysten ja yhdistysten kanssa.		
-------------------------------	---	--	--

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäisellä on mahdollisuus vastuulliseen ja turvalliseen liikkumiseen liikenneturvallisuustyön kautta.	Toteutetaan suunnitellusti liikenneympäristön parantamista.	Liikenneturvallisuustyöryhmä yhdessä sopii toimenpiteistä	Liikenneturvallisuustyöryhmä
	Kuntakeskuksen viihtyisyyden lisääminen.	Osallistettu kuntalaisia Kunta olemme me -hankkeen kautta	Hyvinvointiosasto
Työikäinen voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa.	Kansalaisopiston näyttelyt	Järjestetään mahdollisuuksien mukaan vuosittain opiston opiskelijoiden kädentaitonäyttely ja musiikkikonsertti.	Kansalaisopisto
	Työikäisellä on mahdollisuus saada taidettaan näkyville vaihtuvissa näyttelyissä esimerkiksi kirjastolla tai muissa näyttelytiloissa.		Hyvinvointiosasto
	Käsillä tehdyt, musiikki- sekä kirjoitettu taide tulevat osaksi kuntakuvaa matalalla kynnyksellä.		
Laadukkaat ulkoilu- ja luontoliikunta-alueet edistävät työikäisen luovuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä ovat turvallisia.	VERTYn ja yhdistysten toimintojen kautta työttömät ja työttömyysuhan alla olevat tutustuvat luontoon ja retkeilyreitistöihin.	Yhdistykset tekevät luontoretkiä: Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:n retki/retket lähialueelle (esim. Rokua ja Pello) Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n maisemapäväretki/ tai maisemapäiväretket	Hallinto-osasto Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.

			Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry
	Retkeily- ja luontoreittejä kunnostetaan.	Tekninen osasto hankkeistanut: Rokua reitistöhanke, Oulujärven saarien tuki- ja taukopaikkojen kunnan selvittely yhdessä Metsähallituksen kanssa, Enonlahti- Sahanrannan satamien kunnostus, Frisbeegolfradan suunnittelu täysimittaiseksi, polku- ja pitkospuiden kunnostaminen vähitellen	Tekninen osasto Hallinto-osasto
	Luonnon hyvinvointia lisäävät vaikutukset tulevat osaksi kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä.		Hallinto-osasto Hyvinvointiosasto
Asuntopoliittinen strategia tukee työikäisen asunnon saantia	Asuntopoliittinen strategia huomioi asunnottomuuden, sosiaalisesti tuetun sekä erityisryhmien asumisen. Asuntopoliittisessa strategiassa päämääränä on tarjota asukkaille riittävän terveellinen, turvallinen ja viihtyisä asuminen, jossa tarjotaan laadukkaita, eri elämäntilanteet ja muutokset huomioivia vuokra-asuntoja.		Työikäiset verkosto Vaaan Niska Oy

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäisellä on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan ja	Harrastusmahdollisuudet on tehty näkyväksi nettisivuille		Hyvinvointiosasto ja viestinnän asiantuntija
	Erilaisia sähköisiä palveluita kehitetään	Vaaan kehitysvammaisten Tuki r.y.:n nettikahvilatoiminta.	Vaaan kehitysvammaisten Tuki r.y

monipuoliseen harrastamiseen.	Matalan kynnyksen etäliikuntapalveluita kehitetään		Hyvinvointiosasto
	Vesiliikunnan monipuolisten mahdollisuuksien kehittäminen esim. Oulujärvellä	Melontakurssit Oulujärvellä	Hyvinvointiosasto Oulujärven Melojat
	Kylätalojen ja kunnan harrastetilojen toiminnan kehittäminen monipuolistamaan sivukylien ja kuntakeskuksen (Esim. Urheilutalo) harrastusmahdollisuuksia		
	Ulkokuntosalin hyvän tuulen puiston toteuttaminen		
Työikäinen voi nauttia omasta, itselleni tärkeästä kulttuurista.	Erilaiset kulttuuritapahtumat tukevat työikäisen hyvinvointia musiikki, teatteri, taide, ilmaisutaito	Selvitellään Kaiku-kortin tapaista palvelua vähävaraisille? Mahdollistetaan maksullisiin tapahtumiin osallistuminen myös niille, joilla ei ole oikeasti varaa.	Hyvinvointiosasto, mahdollisesti taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden hanke
	Kansalaisopiston kulttuuriin liittyvien kurssien edistäminen	Kurssitarjonta pidetään monipuolisena.	Kansalaisopisto
	Yhdistysten kulttuuritoiminnan tukeminen	Hyvinvointiosasto tukee avustamalla	Hyvinvointiosasto Yhdistykset
	Kotiseututietoisuuden ja kulttuurin lisääminen	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: museo avoinna kesäsunntaisin, teematapahtumat, kiertävät näyttelyt eri kylillä, kotiserutretket ja kulttuuritilaisuuksien järjestäminen esim. yhteistyössä Oulujärven kansalaisopiston kanssa. Yhdistys järjestää retken Kokkolaan syyskuussa	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäisen fyysiseen terveyteen ja mielen hyvinvointiin liittyvät huolet tunnistetaan riittävän varhain.	Hyvän mielen kunta hankkeen kanssa yhteistyössä kehitetyt toimintamallit otetaan käyttöön.		Hyvinvointiosasto
	Mielenterveysosaamista lisätään poikkihallinnollisesti		Hyvinvointiosasto

Mielen hyvinvointia tukevat toiminnot ja palvelut ovat helposti saavutettavia.	Vertaistukiryhmätoiminnan kehittäminen tukemaan mielenterveyskuntoutuksessa.		
	Aikuisen tuen polku tekee toiminnot ja palvelut näkyväksi.		Hyvinvointiosasto, viestinnän asiantuntija
Työikäiset osaavat pitää huolta omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan.	Monialainen, eri toimijoiden välinen yhteistyö ennaltaehkäisyssä ja matala kynnyksen palveluiden saatavuuden parantamisessa huomioidaan hyvinvointialueuudistuksessa		Työikäiset verkosto

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäisellä on mahdollisuus edistää monipuolisesti terveellisiä elintapojaan.	Elintapaohjauksen asiakasprosessin kehittäminen: puheeksi ottaminen, asiakaslähtöinen suunnitelma, muutoksen seuranta ja tuki, järjestelmällinen kirjaaminen asiakastietojärjestelmiin sekä moniammatillinen tiimityö.		Hyvinvointiosasto
	Elintapaohjauksen palvelutarjotin kootusti nettisivuille.		Hyvinvointiosasto
	Sairauksien ennaltaehkäisyyn liittyvä yhdyspintatyö on suunnitelmallista hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyötä (esimerkiksi ryhmämuotinen elintapaohjaus, Tulppa- ryhmätoiminta)	Perhepalveluissa työskentelee päihdetyöntekijä, hänelle saa hyvin aikoja. Terveellisten elintapojen opettaminen, niistä kertominen on tarvittaessa osa työikäisten sosiaalihojausta.	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Kehitetään terveellisen ruoan valmistamiseen liittyviä kursseja/ kerhoja kuntakeskuksessa ja sivukylillä. Perinneruokakursseja.		Hyvinvointiosasto
	Vertaistervarit hankkeen ja muiden hankkeiden kanssa yhteistyössä kehitetään elintapaohjausta ja terveellistä ravitsemusta.		Hyvinvointiosasto
	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen osana kylätalojen ja kunnan harrastetilojen toiminnan kehittämistä.		Hyvinvointiosasto

	Etäliikuntamahdollisuuksien kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.		Hyvinvointiosasto
	Ehkäisevän päihdetyön ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.		Työikäiset verkosto

Taloudellinen toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Sosioekonominen asema ei määritä työikäisen mahdollisuuksia	Köyhyys ilmiönä tulee tutuksi: periytyminen, matala koulutustaso, työmarkkinoilta putoaminen, terveydelliset ongelmat köyhyyteen liittyen, yksinhuoltajuus.		Hyvinvointiosasto: mahdollinen ESR -hanke taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen
	Toimintamalleja taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi kootaan.	Oman taloudenhallinnan ohjausta ja kulutustottumuksiin perehtymistä yhdessä asiakkaan kanssa.	Hyvinvointiosasto: mahdollinen ESR -hanke taloudellisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen
	Kirjastopalveluiden näkyväksi tekeminen esimerkiksi liikuntavälinelainausta		Hyvinvointiosasto
Työikäiset saavat tukea taloudellisissa huolissa ja ongelmissa	Aikuisen tuen polku tekee näkyväksi käytettävissä olevat tukimuodot ja etuudet. Maksuttomien toimintojen näkyväksi tekeminen!		Hyvinvointiosasto, viestinnän asiantuntija
	Oulunkaaren ja hyvinvointialueen palveluohjauksen ja seudullisen palveluohjauksen numeron näkyväksi tekeminen.		Työikäiset verkosto
	Asuntopoliittinen strategia tukee heikommassa taloudellisessa tilanteessa olevia. Sosiaalisesti tuettu asuminen.		Vaalan Niska Oy
Työikäiset osaavat hoitaa talousasiansa	Työikäisen digitaalisten valmiuksien kehittäminen ja tukeminen.		

	Kunnan yhteispalvelupisteen markkinointi. Kelan etäneuvonnasta tiedottaminen.		Työikäiset verkosto
--	---	--	---------------------

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Työikäinen kokee halutessaan kuuluvansa osaksi yhteisöä.	Osallisuusindikaattori ja osallisuuskysely otetaan käyttöön.		Hyvinvointiosasto, hanke
	Työikäinen tulee kuulluksi kunnan eri palvelualueilla ja pystyy vaikuttamaan palveluihin.		
	Kehittäjäasiakastoiminta on osa kunnan, Oulunkaaren ja tulevan hyvinvointialueen palveluiden kehittämistä.		Hallinto-osasto Hyvinvointiosasto
	Kehittäjäasiakastoiminta juurtuu osaksi palveluiden kehittämistä. Kehittäjäasiakasvalmennusta kehitetään sekä kehittäjäasiakastoiminta laajennetaan kattamaan koko ikäryhmää.		Hallinto-osasto
	Työikäisten osallisuutta edistetään osana yhdistysten yhteisöllistä toimintaa. Esimerkiksi tapahtumien järjestäminen tai vertaistukitoiminta.		Työikäiset verkosto
	Yhdistysten välistä yhteistyötä edistetään yhteisöllisyyden edistämiseksi.	Yhdistysten välinen yhteistyö, jos se vain on mahdollista. Yhteistapahtumat esim. Säräisniemellä, Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n suunnittelemat eri kylien kiertävät näyttelyt. Vaaan Kehitysvammaisten Tuki r.y.:n vertaistukitoiminnot (esim. ringi-illat) ja Kohtaa mut -kahvilatoiminta	Työikäiset verkosto Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Vaaan Kehitysvammaisten Tuki r.y.

Ikäihminen on arvokas osa yhteisöä, hänellä on mielekäs arki ja elämä.

Kasvu, oppiminen, kasvuyhteisö

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihmisellä on monipuolisia mahdollisuuksia osallistua yhdistysten toimintaan.	Vaalalaisten eläkeläis- ja erityisjärjestöjen toiminta säilyy virkeänä ja monipuolisena.	Hyvinvointiosasto: Kannustetaan yhdistyksiä ja järjestöjä jatkamaan toimintaa ja ollaan mukana toiminnan käynnistämisessä sekä tuodaan sivukylien toiveita kunnan suuntaan. Tarvittaessa järjestetään toimintaa toiveiden mukaan. Autetaan löytämään yhteisiä tiloja. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: kotiseutumuseo auki kesäsunnuntaisin, kotiseuturetket, näyttelyt, tapahtumat ja teemapäivät sekä Kokkolan retki. Kahvikamaritoimintaan osallistuminen Säräisniemen koululla. Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.: ringi-illat (vertaistukitoimintaa), retket lähialueelle ja yksi pitempi retki (kesäsyksy), pikkujoulu Kannustaminen järjestötoimintaa ja huolehtiminen uusiutumisesta, kaksi kolme kautta veturina ja vaihto tuo jatkuvuutta.Mitä toimintoja muualla järjestöt tekevät ja niiden Vaalaan soveltaminen. Yhdistystoiminta pysyy virkeänä, jos talous pysyy kunnossa. Kunnan avustus on hyvä kannustin. Vaalan Vanhustentaloyhdistys r.y:n toimintaan ovat järjestöt ja yhdistykset tervetulleita. Yhdistyksen jäsenen voidaan vaikuttaa Vaalan vanhustentaloyhdistyksen omistamissa rakennuksissa mm. asumisoloihin.	Hyvinvointiosasto Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry Vaalan Kehitysvammaisten Tuki r.y.: Vaalan Vanhustentaloyhdistys

	Kunta tarjoaa maksuttomat tilat yhdistystoimijoille kuntakeskuksessa, mutta mahdollisuuksien mukaan myös sivukylillä.	Toiminnan kannalta edulliset/ maksuttomat tilat ovat tarpeen, varainhankinta voidaan suunnata toiminnan pyörittämiseen ja monipuolistamisen jos kiinteistökulut nolla tai minimaalinen. Kunta tarjoaa maksuttomia tiloja Vaalan Vanhustentaloyhdistys r.y:ssä Karpalokodin kerhohuoneella tällä hetkellä Vaalan Kehitysvammaisten tuki r.y:lle ja Vaalan Näkövammaiskerholle. Maksuttomia tiloja yhdistyksille aikataulujen puitteissa myös kuntakeskuksessa uudella Nuokkarilla. Tilojen tarjoaminen yhdistyksille on niiden toiminnan elinehto ja mahdollistaa myös yhdistysten välisen yhteistyön. Yhteistyön aikaansaamiseen olemme panostaneet jo vuosia ja siinä osin onnistuneekin.	Hyvinvointiosasto yhdistykset
	Kunta tukee yhdistysten toimintojen näkyväksi tekemistä sekä markkinointia	Yhdistysten toimintojen, tapahtumien markkinointia kunnan tiedotus- ja somekanavilla, kauppojen ilmoitustauluilla,	Hyvinvointiosasto, viestinnän asiantuntija
	Sähköiset infotaulut otetaan käyttöön		
	Toimijat tutuksi-tapahtumia tai vastaavia yhdistysten tunnetuksi tekemiseksi	Toimijat tutuiksi. Olisi hyvä tietää, mitä toiset suunnittelevat ja voidaanko tehdä jotain yhdessä.	Ikäihmisten verkosto
	Kunnan tilojen monipuolinen hyödyntäminen yhdistysten toiminnoissa esim. Ruokakurssit	Tarpeen arjen helpottamiseksi ja taitojen kohottamiseksi. Kurseja tulee suunnata ikäihmisten tarpeiden mukaan, Vetäjän löytäminen ja tilojenkäyttö työpäivän/koulupäivän hieman haasteellinen,vastuukysymykset ratkaistava. Varmistettava, että kyläkoulut jäävät kuntalaisten käyttöön.	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto

Kansalaisopiston tarjonta vastaa ikäihmisten harrastus- ja oppimisen tarpeisiin.	Kansalaisopiston kurseja järjestetään myös sivukylillä. Etäkurssitoimintaa kehitetään sekä selvitetään uusia toimintamalleja kurssien toteuttamiseen sivukylillä.	Kurseja järjestetään sivukylillä kysynnän ja mahdollisuuksien mukaan.	Kansalaisopisto
	Kulttuuri- ja kotiseututietoisuuden vahvistaminen osaksi kansalaisopiston toimintaa	Kotiseuturetket/retket lähialueille ovat tärkeitä toimintamuotoja sekä Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry:lle että Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry:lle kotiseutuun tutustuminen, tarinat menneestä,nykypäivästä ja elämästä eripuolilla Vaalaa eriaikakausina hyvin kerrottuna tuo tietoisuutta siitä mitä on ollut ja miksi alueemme ja kylät on ainutlaatuisia. Yhdistykset voivat toimia myös yhteistyössä kansalaisopiston kanssa, kuten on tapahtunut lausuntapiirin kanssa. Useana vuonna on järjestetty olemme järjestäneet runomachinean Säräisniemen koululla, vastaavana vastuuyhdistyksenä on ollut Säräisniemen kyläyhdistys ry tai Säräisniemen Museo- ja -kotiseutuyhdistys ry ja talkoolaisina myös Martat. Seuraava matineamme on su 1.5.2022 klo 14 Säräisniemen koululla. Näin voimme lisätä kulttuuritarjontaa kaiken ikäisille.	Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys Säräisniemen Kyläyhdistys Säräisniemen Martat
	Yhdistysten ja kansalaisopiston toiminnassa täytyy paremmin ottaa huomioon ne ikäihmiset, joiden liikkuminen palveluiden ääreen on rajoittunutta. Palveluita ja toimintaa tulisi tarjota myös kotiin esimerkiksi netin välityksellä.	Toimitiloja peruskorjattaessa ja uusia tehtäessä liikuntaesteettömät tilat tavoitteena. Seniorituoli, korkea, käsinojallinen, niitä kaikkiin tiloihin. Portaisiin tukikaiteita. Tilojen esteettömyyttä tarkasteleva ryhmä perustettu Kunta olemme me -hankkeen toimesta ja parannettavien kohteiden kartoitus menossa. Vanhus- ja vammaisneuvostoa osallistetaan suunnitteluun. Ala-asteella portaiden hissi tai vastaava	Hyvinvointiosasto Kunta olemme me -hanke tekee selvitystä Esteetön Vaalan hankkeesta Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys

		Vaalan Kehitysvammaisten Tuki ry:n kannalta hyviä tavoitteita. Esteettömyys on tärkeä yhdistysväelle. Lisäksi se, että tilat ovat lähellä, jolloin kulku onnistuu. Maksuttomat tilat tärkeää. Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry: Esteettömyyteen yhdistyksellä on oma hanke, jonka avulla saamme hankittua liuskat portaisiin ja kynnyksiin (Kotiseutumuseo). Maksuttomat tilat tärkeä.	
--	--	---	--

Ihmissuhteet ja elämänmuutokset

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihmisen ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä.	Kunnan ja yhdistysten yhteistä kiertävää Olohuone-toimintaa kehitetään ja jalkautetaan erityisesti sivukylille. Olohuoneella on viikoittainen kokoontumispaikka uusissa nuorisotiloissa ja lisäksi olohuone kokoontuu säännöllisesti myös sivukylillä (yhteistyössä sivukylillä toimivien yhdistysten kanssa).	Olohuonetoiminta aluillaan, jolle toivotaan jatkoa. Olohuonetoiminta jatkuu hyvinvointisuunnittelija mukana niissä. Mukana voisi olla ulkopuolinen alustaja. Säräisniemen kyläyhdistys: Kiertävät olohuoneet voisi saada myös sivukylille ja näin meille on alustavasti luvattukin. Voimme pitää niitä kahvikamari aikoina ja kesälläkin ja tällöin esim yhteislaulutilaisuuksia vaikka kodalla, museon pihalla tms. Lukumäärää en osaa vielä luvata, riippuu siitä moniko kylän yhdistyksistä innostuu asiaan.	Hyvinvointiosasto Säräisniemen kyläyhdistys, Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys yhdistykset
	Puhelinrinkeihin saadaan lisää vapaaehtoisia ohjaajia ja siten rinkien määrä lisääntyy	Puhelinrinkiin osallistujia etsitään parhaillaan. Käynnistyy hyvinvointisuunnittelijan toimesta heti kun tarvittava määrä osallistujia saatu kasaan. Toiveena aloittaa jo tälle kevättä.	Hyvinvointiosasto
	Löytävää seniorityötä kehitetään eteenpäin yhteistyössä muiden ikäihmisten parissa työskentelevien kanssa, kuten kunnan muut palvelut, Oulunkaaren sotepalvelut, tuleva hyvinvointialue, srk, yhdistykset	Matalan kynnyksen yhteyden otot hyvinvointisuunnittelijaan, seurakuntaan jne. Huoli-ilmoitukset. Toimijat yhdessä, ei kaikki erillään, yksinkertainen toimintamalli. Ikäihmisten verkosto	Hyvinvointiosasto Vaalan seurakunta
	Seurakunnan Kahvikamari ja kerhot		Seurakunta
	Kotikäynnit		Seurakunta

Sukupolvet ylittävä toiminta lievittää ikäihmisen yksinäisyyttä ja edistää ihmissuhteita	Kehitetään omaa kyläluuta-toimintaa, yhdistysten yhteistyötä lisätään		Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys
Ikäihmisellä on mahdollisuus saada apua ja tukea riittävän varhain hyvinvointihuoliinsa.	Huoli-ilmoituksen tekeminen on tuttua ja oikea-aikaista	Jokainen tekee huoli-ilmoituksen tarvittaessa	Hyvinvointiosasto Yhdistykset Vaaan Seurakunta Vaaan Vanhustentaloyhdistys
	Omaishoitajat saavat tarvitsemansa tuen ja vapaan, varahoitajajärjestelmää kehitetään myös osana yhdyspintatyötä	Omaishoitajat tärkeässä roolissa, jotka tarvitsevat myös vapaata.	
	Omaishoitajien vertaistukiverkoston toiminnan elävöittäminen ja kehittäminen, esimerkiksi kohtaamispaikan muodossa	Tukiverkostoa ei ole, tarvetta on	Ikäihmisten verkosto
	Tukiyhdistysten toiminta nähtäväksi		Hyvinvointiosasto, viestinnän asiantuntija
	Sähköisiin infotauluihin tieto esimerkiksi siitä, mihin olla kriisin hetkellä yhteydessä		
Elämänmuutoksissa ja kriiseissä palveluohjaus, tuki ja auttaminen on toimivaa (juuri eläkkeelle jääneet sekä leskeksi jääneet)	Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä kehitetään toimintamalleja esim. eläköitymiseen tai leskeytymiseen liittyviin kriisitilanteisiin	Asioista pitää puhua etukäteen ja kertoa kokemuksia ja miten niihin tulee varautua, konkretia, mikä muuttuu taloudessa ja muissa arjen asioissa.	Hyvinvointiosasto
	Monialaisten vertaisryhmien kehittäminen	Vaaan Kehitysvammaisten Tuki ry:n kannalta tärkeää. Yhdistyksen toimintaan kuuluu vertaistuki olennaisena osana.	Hyvinvointiosasto Vaaan seurakunta Yhdistykset

	Elämänmuutosten yhteydessä otettava huomioon myös ennaltaehkäisevä päihdetyö	Matalan kynnyksen yhteydenotto esim. perhekeskukseen, srk, hyvinvointisuunnittelija ja mietitään yhdessä avun tarvetta	Hyvinvointiosasto
--	--	--	-------------------

Asuminen, elinympäristö ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihminen pärjää halutessaan kotonaan mahdollisimman pitkään.	Vähävaraisille ikäihmisille tarkoitettun Vaala-setelin käyttöönotto yhteistoiminnassa sosiaalipalvelujen sekä Vaala-setelitoimijoiksi ilmoittautuneiden yritysten ja yhdistysten kanssa.	Vaala-setelin jatkokehittely menossa. Toimijakartoitus avoinna, toimijoita haetaan edelleen varsinkin sivukylien osalta.	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Ikäihminen saa apua kodin ylläpitotoihin	Vaala-seteli	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Ikäihminen tietää apuvälinekäytännöt sekä asunnon muutostöihin liittyvät kriteerit ja etuudet	Ikäihmisten kotona tarvittavien muutostöiden tekemisen sekä tukien infoamista. Asiantuntijaluentoa aiheesta.	Hyvinvointiosasto
	<u>Ikäihmisten kotona asumisen ja pärjäämisen tukeminen</u>	<u>Kotipalveluiden saaminen sivukylien ikäihmisille</u>	<u>Oulunkaari/ kotihoito</u>
Ikäihmisellä on mahdollisuus vastuulliseen ja turvalliseen liikkumiseen.	Eri kiinteistöjen ja liikkumisväylien esteettömyyttä edistetään ja niitä pidetään hyvässä kunnossa.	Ikäihmisten kannalta esteettömät tilat välttämättömiä.	Hyvinvointiosasto, tekninen osasto yhteistyössä Kunta olemme me -hankkeen kanssa osallistaa ikäihmisiä Esteetön Vaala hankesuunnitteluun
	Luontoliikuntakohteiden esteettömyys: valitaan jokin kohde joka tehdään esteettömäksi	Jokainen toimija huolehtii omalta osaltaan kiinteistöjen siisteydestä ja ilmoittaa mahdollisista epäkohdista tai ongelmista nopeasti. Esteettömien luontokohteiden läpikäynti Sahanrannan uimarannasta esteetön vuoden 2022 aikana	
	Ikäihmisten ajoterveyteen liittyvää tietoutta lisätään.	Ikäihmisten ajoterveysluento. Teemaviikoilla lisää eri aiheista esim. lääkkeet ja alkoholi	Hyvinvointiosasto

	Kunnan kiinteistöjen toimivuus ikäihmisille /remonteissa huomioidaan ikäihmisten tarpeet	Esteettömyys	Tekninen osasto
Ikäihminen voi elää ja asua ympäristössä, jossa kulttuuri ja taide ovat läsnä arjessa.	Kulttuuritapahtumia tarjotaan esteettöminä, tapahtumien striimaaminen esim. vuodeosastolle, palvelukoteihin jne.	kulttuuritapahtumien striimaaminen hyvin tärkeä	Hyvinvointiosasto
Laadukkaat ulkoilu- ja luontoliikunta alueet edistävät ikäihmisen luovuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä ovat turvallisia	Terapiaeläintoiminnan kehittäminen		

Vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihmisellä on mahdollisuus mielekkääseen vapaa- aikaan ja monipuoliseen harrastamiseen.	Harrastusmahdollisuudet on tehty näkyväksi myös nettisivuille	Harrastekalenterin kokoaminen	Hyvinvointiosasto Viestinnän asiantuntija
	Harrastusmahdollisuuksista viestitään monipuolisesti infotauluilla, ilmoitustauluilla ja lehdessä, perinteinen lehtinen	Infotaulut torille, kauppoihin uuteen hykeen ja kirjastoon.Sisältöä päivitetävä säännöllisesti. Myös sivukylille tiedotusta esim. hyvinvointisuunnittelijan mukana viestin viestiä olohuoneiden yhteydessä	Hyvinvointiosasto Viestinnän asiantuntija - kuntalaiskirje, KesäReitti
	Kylätalojen ja kunnan harrastetilojen toiminnan kehittäminen monipuolistamaan sivukylien ja kuntakeskuksen (Esim. Urheilutalo) harrastusmahdollisuuksia		Hyvinvointiosasto, liikunnanohjaaja
	Ulkokuntosalin hyvän tuulen puiston toteuttaminen	Eri ikäryhmien osallistaminen suunnitteluun.	Hyvinvointiosasto
	Yhteistyössä järjestetään säännöllisesti Olohuonetoimintaa	Olohuone-toiminta käynnistynyt. Kylien kanssa yhteistyötä tehty hyvinvointisuunnittelijan toimesta	Hyvinvointiosasto
	Hyvän korkuisia ja helposti saavutettavia penkkejä ympäristöön, joissa voi levähtää kävelylenkin varrella	Mahdollisimman huonosti rikottavia penkkejä ja pöytiä, levähdyspisteet tarpeen. Varmistettava siisteys	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto Kunta olemme me-hanke

		Suunnitelmia on tehty, ne vaan toteutukseen. Keskustaajamassa useita alueita joista saadaan viihtyisät kohteet levähtää. Sahanrannan alue, Veturipuisto ja Vaalanrannan alue! Sekä suunnitellut luontopolut, luonto antaa voimaa. Penkit lähelle kulkuväyliä, jotta niihin pääsee helposti istumaan esim. rollaattorin kanssa. Kulkuväylien päällyste helppokulkuista esim. rollaattorilla liikkuville	
Ikäihminen voi nauttia omasta, itselleen tärkeästä kulttuurista.	Matalan kynnyksen etäkulttuuri- ja liikuntapalveluita sekä maksuttomia kulttuuri- ja liikuntapalveluita kehitetään	Tarjotaan hyvinvointia tukevia tapahtumia	Hyvinvointiosasto
	Erilaiset kulttuuritapahtumat tukevat ikäihmisten hyvinvointia musiikki, teatteri, taide, ilmaisutaito: osallistetaan ikäihmiset suunnitteluun	Seurakunta järjestää konsertteja ja muita musiikkitapahtumia	Seurakunta
	Kansalaisopiston kulttuuriin liittyvien kurssien edistäminen	Kulttuuritapahtumat tuovat yhteistä hyvinvointia toimijoille ja myös kaikille kävijöille.	Hyvinvointiosasto
	Yhdistysten kulttuuritoiminnan tukeminen	Kansalaisopiston tarjonta pidetään monipuolisena.	Kansalaisopisto
	Kotiseututietoisuuden ja kulttuurin lisääminen	Kunta tukee Oulujokilaakson Näyttämöyhdistystä kesäteatterin tuottamisessa	hyvinvointiosasto
		Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n toimintaa: Kotiseutumuseo on auki kesäsunnuntaisin, jolloin on myös teemapäiviä ja näyttelyitä. Lisäksi järjestetään esim. maisemapäiviin liittyen kotiseuturetkiä omassa kunnassa sekä pitempi retki syyskuussa 2022 Kokkolaan. Suunnitteilla on myös kiertäviä näyttelyitä eri kylillä (kesällä).	Säräisniemen Museo- ja Kotiseutuyhdistys

Fyysinen terveys, mielen hyvinvointi ja itsensä toteuttaminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Fyysiset sairaudet heikentävän mahdollisimman vähän ikäihmisen osallisuutta	Toimivat kotoa kotiin polut		
	Kotikäynnit tukevat oikea-aikaisesti ja riittävän varhain hyvinvointihuolien tunnistamisessa	Kotikäynneillä voidaan arvioida terveystilannetta ja ohjeistaa, miten kannattaa toimia terveyden suhteen. Kotipalvelun tekemät tarpeen kartoituksen käynnit	<u>Oulunkaari/kotipalvelu</u>

Ikäihmisen ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä			
Ikäihmisten mielen hyvinvointiin liittyviin haasteisiin tartutaan ajoissa	Löytävän seniorityön malli tukee ikäihmistä kokonaisvaltaisesti	Erittäin matalan kynnyksen lähestyminen ja yhteydenotot hyvinvointisuunnittelijaan Huoli-ilmoitukset	Hyvinvointiosasto
Ikäihmisillä on tietoa kuinka omaa mielen hyvinvointia parannetaan sekä tarjolla myös ammattiapua silloin kun oma-apu ei enää riitä	Ikäihmisten tuen polku tekee näkyväksi erilaiset tuen ja auttamisen muodot	Myös omaisille sekä läheisille tiedottamista	Viestinnän asiantuntija Hyvinvointiosasto
	Mielenterveyden haasteiden tunnistaminen ja näkyväksi tekeminen luentoja ja tiedon lisäämisen avulla	Ikäihmisten kanssa toimiville koulutusta ko. aiheesta.	Hyvinvointiosasto osaltaan
Häpeän tunne "mielenterveyshaasteista" vähenee ja ikäihmisten kynnys hakea apua ja tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa paranee	Lähipalvelut pyritään turvaamaan hyvinvointialueuudistuksessa	Matalan kynnyksen yhteyden otot eri tahoihin esim. hyvinvointisuunnittelijaan, srk	Seurakunta Hyvinvointiosasto

Elintavat ja terveyskäyttäytyminen

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihmisten elintavat tukevat tervettä ikääntymistä toimintakyky säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään	Ikäihmiset osaavat hyödyntää yksilöllistä elintapa- ja liikuntaneuvontaa, yhdistykset tiedottavat jäsenilleen kunnan tarjoamasta palvelusta		Hyvinvointiosasto
	Ikäihmiset osaavat tunnistaa elintapoihinsa liittyviä seikkoja, jotka vaikuttavat terveyteen ikääntymiseen. Esimerkiksi päihteiden käytön riskirajat ovat tuttuja	Asiantuntijaluentoja voitaisiin järjestää Olohuone toimintaan liittyen. Asiantuntijaluentoja myös eri teemaviikoille esim. Ikäihmisille Lääkkeet ja alkoholi. Tukee myös ehkäisevää päihdetyötä.	Hyvinvointiosasto yhdistykset

	Yhdistysten ryhmä- ja vertaisryhmätoiminta tukee ikäihmisten terveitä elintapoja	EL kerhossamme tuetaan terveitä elämäntapoja keskusteluin ja yhdessäolon muodossa.	yhdistykset
	Löytävän seniorityön malli tukee ikäihmisen toimintakyvyn säilymistä	Kotona pärjäämisen tukeminen. Yhteydenotto esim. hyvinvointisuunnittelijaan mitä kautta asioiden eteenpäin vienti	Hyvinvointiosasto
Omaehtoinen liikkuminen lisääntyy, ruokavalio muuttuu terveellisemmäksi ja päihteiden ongelmallinen käyttö vähenee	Yhdistykset osaltaan toteuttavat ehkäisevän päihdetyön ohjelmaan kirjattuja toimenpiteitä	Koulutusten markkinointi	Hyvinvointiosasto
	Oppilasravintola Sapuska tarjoaa mahdollisuuden ruokailuun ikäihmisille	Korona vuoksi on ollut keskeytyneenä, vuonna 2022 selvittää mahdollisuutta aloittaa uudelleen, hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset myös selvitettävä	Tekninen osasto
	Terveeseen ikääntymiseen liittyvää koulutusta ja asiantuntijaluentoja järjestetään	Asiantuntijaluentojen järjestäminen esim. eri teemaviikoilla	Hyvinvointiosasto

Taloudellinen toimeentulo

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihmisten huoli taloudellisesta toimeentulosta vähenee	Vähävaraisille ikäihmisille tarkoitetun Vaala-setelin käyttöönotto yhteistoiminnassa sosiaalipalvelujen sekä Vaala-setelitoimijoiksi ilmoittautuneiden yritysten ja yhdistysten kanssa.	Vaala-seteliä kehitetään parhaillaan	Hyvinvointiosasto Perhepalvelut
	Tuetaan ikäihmisten osallistumista kansalaisopiston kursseihin taloudellisesti	Halvemmat kurssimaksut ikäihmisille -selvitellään mahdollisuuksia	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto
	Ikäihmisten tuen polku tekee näkyväksi etuudet ja muut tuen muodot		Hyvinvointiosasto Viestinnän asiantuntija
Ikäihminen ei tunne häpeää liittyen	Taloudellisen tilanteen-puheeksiottomallin juurruttaminen	Malli pilotoitu v 2021, jalkauttaminen käytännöksi 2022	Hyvinvointiosasto Oulunkaari

taloudellisen hyvinvoinnin huolenaiheisiin	Taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät paikalliset ja alueelliset palvelut tulevat tutuksi	Kaikki tärkeitä, rahasta talouden hoidosta ja sijoittamisesta turinatupia,joissa käydään keskustelua aihepiirin johdosta. Vaala-setelillä mahdollistetaan vähävaraisille osallistumismahdollisuuksia.Myös varautuminen eläköitymiseen ja sen vaikutus talouteen ennakoivasti esille.	Hyvinvointiosasto
--	---	--	-------------------

Osallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Tarkennettu sisältö	Vastuutaho
Ikäihmiset osallistuvat aktiivisesti heille suunnattujen palveluiden ja erilaisten toimintojen kehittämiseen	Vanhus- ja vammaisneuvoston rooli ikäihmisten asioiden edistäjänä tulee tutuksi	Yhteistyö Vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa tärkeää ja sitä jatketaan	Hyvinvointiosasto
	Ikäihmisiä kuullaan heille suunnattujen palveluiden kehittämisessä	Sivukylien tapahtumissa asioiden esilletuonti esim. hyvinvointisuunnittelijan kautta kuntaan päin	Hyvinvointiosasto
Ikäihmiset tuntevat kuuluvansa yhteisöön	Kuntalaiset saavat vähintään kaksi kertaa vuodessa paperisen kuntatiedotteen kotiinsa		Viestinnän asiantuntija koordinoi
Toisistamme välittämisen ilmapiiri lisääntyy	Otetaan huomioon ikäihmisten rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa digikanavissa ja tarjotaan heille perinteisen vaikuttamisen mahdollisuus	Asioiden tiedottaminen esim. hyvinvointisuunnittelijan kautta	Hyvinvointiosasto
Digihyvinvointi tukee ikäihmisen osallisuutta ja edistää palvelujen saavutettavuutta	Digitaitoja edistetään esimerkiksi digikummitoiminnalla	Digitaalisuus on tulevaisuutta, joka pitäisi kaikille tulla tutuksi.	
	Digitaaliset palvelut ja digituki tulevat tutuksi		Hyvinvointiosasto